

Sociological Analysis on Social Structures of the Education Field; Case Study of Education field in Iran

Fardin Mohammadi¹

Received: Oct. 09, 2018; Accepted: Feb. 03, 2019

Extended Abstract

This article attempts to explain the extent to which social actors in the field of education have the size and composition of cultural and economic capital? How can the structure of the training field be drawn based on the size and composition of capital under the ownership of social actors? And finally, what is the structure of the field of education in terms of coherence and heterogeneity? Consequently, the conceptual framework of the research was developed based on Bourdieu's ideas. Data gathering and analysis was done by survey method and questionnaire tool. The statistical population of the study was a survey of the teachers and students of Mashhad who were selected by using cluster sampling method and Cochran formula from 360 teachers and 390 students. The results of the research indicate that, in general, the amount of cultural and economic capital of teachers and students is lower than the average level. Structural analysis results also indicate that the training field structure consists of five different classes, which are: upper, medium to high, medium to medium, medium to low, and low. The descriptive results of these classes indicate that more than 70% of the population is in the middle class. This result shows that there is a kind of relative homogeneity between classes in the field of education, and this relative homogeneity indicates the weak competitive relationship in the structure of the training field.

Keywords: educational field, structure, cultural capital, economic capital, Pierre Bourdieu

1. PhD of Economic Sociology and Development, Department of Social Science, Faculty of Literature and Humanities, University of Mašhad, Mašhad, Iran.

✉ fardin.mohammadi1@gmail.com

INTRODUCTION

Bourdieu, a leading sociologist of the twentieth century, believes that in shaping social phenomena, social structures play a fundamental role in addition to their role of agency. He also believes that society is composed of various social fields with specialized functions, each of which has a form of capital (cultural, economic, and social) (Herd, 2013, 378). From his point of view, social fields can perform their specialized function well enough to be dynamic. The field dynamism (mobility) also depends on the hierarchy and the heterogeneity of social fields. So that this heterogeneity and inequality provide the basis for the competition of social actors and compel social actors to compete with each other to achieve and increase their capital (Bourdieu, 1391, 434; and Kloot, 2009, 471). Bourdieu believes that the field structure is depending on the size and composition of the economic and cultural capital that social actors possess. Regarding this issue and considering the ineffectiveness of Iran's field of education in the role of development. This article attempts to explain the extent to which social actors in the field of education have the size and composition of cultural and economic capital? How can the structure of the training field be drawn based on the size and composition of capital under the ownership of social actors? And finally, what is the structure of the field of education in terms of coherence and heterogeneity? Consequently, the conceptual framework of the research was developed based on Bourdieu's ideas.

PURPOSE

The purpose of this study is to map the structure of the field of education in Iran, then analyzing its status.

METHODOLOGY

Data gathering and analysis was done by survey method and questionnaire tool. The statistical population of the study was a survey of the teachers and students of Mashhad who were selected by using cluster sampling method and Cochran formula from 360 teachers and 390 students. After collecting the questionnaires, the collected data were split into the statistical software of SPSS. After performing multiple statistical tests, the results were analyzed either. By doing this, some of the main results was conducted to answer the question of the research. In the second step, after determining the status of the cultural and economic capital of teachers and students, the structure of the field model was mapped using cross-tabular tables and its status was determined.

RESULT

The results of the study on the status of the cultural and economic capital of teachers indicate that the average economic and cultural capital of teachers in the training field is lower than the average level. In the context of cultural and economic

capital status of students, the results show that in the sample, the average cultural and economic capital of students in the training field is lower than the average level. The results of the structure of the training field indicate that 1.6% of teachers are in the upper classes, 9% are in the upper-middle class, 33.1 % are in the middle-middle class, 38.6% are in the middle-low and 17.7% are in the lower class. This results represent the highest proportion of teachers is in the middle-low, medium-medium, and high-middle classes, respectively. The results from the structure of the training field also indicate that 1.1% of students are in the upper classes, 12.2% are in the middle-upper middle class, 44.8% are in the middle-middle class, 31.6% are in the middle-low class, and 10.3% are in the lower class. The results represent that the highest proportion of students is in medium to low, medium-medium and medium-high levels, respectively.

DISCUSSION

The results of the research indicate that in the field of education production, the teachers 'level of access to the economic capital is lower than the average level, and on the other hand, the status of teachers' cultural capital is not appropriate and is lower than the average level. The results of the consumption field also represent that the level of students' access to economic capital is medium and medium-low, and on the other hand, their cultural capital is lower than the average level. Theses result show that the status of social classes in the field of education is similar in terms of the volume and composition of capital and there is no significant difference between the classes of the field of education in terms of the volume and composition of capital, which creates competition in the field of education increased. Therefore, there is a degree of relative homogeneity or a lack of severe inequality between classes in the field of education consumption.

CONCLUSION

The results of the research indicate that, in general, the amount of cultural and economic capital of teachers and students is lower than the average level. Structural analysis results also indicate that the training field structure consists of five different classes, which are: upper, medium to high, medium to medium, medium to low, and low. The descriptive results of these classes indicate that more than 70% of the population is in the middle class. This result shows that there is a kind of relative homogeneity between classes in the field of education, and this relative homogeneity indicates the weak competitive relationship in the structure of the training field. The results of the research indicate that, in general, the amount of cultural and economic capital of teachers and students is lower than the average level. Structural analysis results also indicate that the training field structure consists of five different classes, which are: upper, medium to high, medium to medium, medium to low, and low. The descriptive results of these classes indicate that more

Interdisciplinary
Studies in the Humanities

Abstract

than 70% of the population is in the middle class. This result shows that there is a kind of relative homogeneity between classes in the field of education, and this relative homogeneity indicates the weak competitive relationship in the structure of the training field.

NOVELTY

The present article is an innovation for structuring the field of education in Iran, analyzing its status.

Interdisciplinary
Studies in the Humanities

Vol. 11
No. 2
Spring 2019

BIBLIOGRAPHY

- Arvin, B. (2012). *Barresi-ye farāyandhā-ye tolid-e Olum-e ejtemā'i dar Iran* [Critical analysis of social sciences production process in Iran] (Unpublished doctoral dissertation). Tehran University, Tehran, Iran.
- Bottero, W., & Crossley, N. (2011). Worlds, Fields and network: Becker, Bourdieu, and Structures of social relations. *Cultural Sociology*, 5 (1), 99-119. doi: 10.1177/1749975510389726
- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In J.C. Richardson (Ed.), *Handbook of theory and research for sociology of education* (pp. 241-258). New York: Greenwood Press
- Bourdieu, P. (1996). Jāme'ešenāsi va adabiyāt; Āmuzeš-e ātefi-ye Flaubert [Sociology of literature] (Y. Abazary, Trans.). *Journal of Arghanun*, 3(9&10), 76-112. (Original work published 1986)
- Bourdieu, P. (1999). *Distinction: A social critique of the judgement of taste* (H. Chavoshian, Trans.). Tehran, Iran: Sāles. (Original work published 1984)
- Bourdieu, P. (2000). *Darsi darbāre-ye dars* [Lecon sur lecon] (N. Fakouhi, Trans.). Tehran, Iran: Ney. (Original work published 1982)
- Bourdieu, P. (2007). *Elm-e elm va ta'ammolpaziri* [Science de la science et reflexivite] (Y. Emami, Trans.). Tehran, Iran: Country Scientific Investigations Center. (Original work published 2004)
- Bourdieu, P. (2012). *Nazariye-ye koneš; Dalāyel-e amali va entexāb-e aqlāni* [Raisons pratiques: Sur la theorie de l'action] (M. Mardiha, Trans.). Tehran, Iran: Naqš-o-Negār. (Original work published 1992)
- Bourdieu, P., & Passeron, J. (1990). *Reproduction in education society and culture*. Sage publication
- Cheng, S. T., & Kaplowitz, S. A. (2016). Family economic status, cultural capital and academic achievement: the case Taiwan. *International Journal of Educational development*, 49, 271- 278. doi: 10.1016/j.ijedudev.2016.04.002
- Dumais, S., & Ward, A. (2002). Dumais, S., & Ward, A. (2002). Cultural Capital and First-Generation College Success. *Poetics*, 38(3), 245-265. doi: 10.1016/j.poetic.2009.11.011
- Friedland, R. (2009). The endless fields of Pierre Bourdieu. *Organization articles*, 16(6), 887-917. doi: 10.1177/1350508409341115
- Ghiasvand, A. (2008). *Kārbord-e Āmar va Narmafzār-e SPSS* [Statistical package for the social sciences]. Tehran, Iran: loyeh.

Interdisciplinary
Studies in the Humanities

Abstract

- Grenfell, M. (2008). *Mafāhim-e kelidi-ye Pierre Bourdieu* [Pierre Bourdieu key concepts] (M. Labiby, Trans.). Tehran, Iran: Afkār.
- Griller, R. (1996). The Return of the subject? The methodology of Pierre Bourdieu. *Critical Sociology*, 22 (1), 3-28. doi: 10.1177/089692059602200101
- Herd, N. (2013). Bourdieu and the fields of art in Australia: On the functioning of the worlds. *Journal of Sociology*, 49(2-3), 373-384. doi: 10.1177/1440783313481553
- Kamali, A., & Khavari, Z. (2012). Barresi-ye avāmel-e mo'asser bar tafakkor-e enteḡādi dar beyn-e dānešāmuzān-e motevassete-ye šahr-e Mashhad [Factors affecting critical thinking of high school students in Mashhad]. *Sociology of Education Journal*, 1(1), 159-189.
- Khodeday, E., & Natanzi, M. (2012). Designing and validating a scale measuring cultural capital of Iranian university students majoring in English. *Theory and practice in language studies*, 2 (8), 1627-1634. doi:10.4304/tpls.2.8.1627-1634
- Kitchen, P.J., & Howe, D. (2013). How can the social theory of Pierre Bourdieu assist sport management research? *Sport Management Review*, 16, 123- 134. doi: 10.1016/j.smr.2012.09.003
- Kloot, B. (2009). Explaining the value of Bourdieu's framework in the context of institutional change. *Studies in Higher Education*, 34(4), 469-481. doi: 10.1080/03075070902772034
- Kloot, B. (2015). A historical analysis of academic development using the theoretical lens of Pierre Bourdieu. *British Journal of Sociology of Education*, 36(6), 958-976. doi: 10.1080/01425692.2013.868785
- Kosutic, I. (2017). The role of cultural capital in higher education access and institutional choice. *C.E.P.S Journal*, 7(1), 150-170.
- Lessard, C., Contandriopoulos, A., & Beaulian, D. (2010). The role (or note) of economic evaluation at the micro level: Can Bourdieu's theory provide away forward for clinical decision –making? *Social Science & Medicine*, 70, 1984-1956. doi: 10.1186/1471-2296-10-15
- Levien, M. (2015). Social Capital as obstacle to Devevelopment Brokering land, norms, and trust in rural India. *World Devevelopment*, 74, 77-92. doi: 10.1016/j.worlddev.2015.04.012
- Mansourfar, K. (2012). *Ravešhā-ye pišrafte-ye āmāri hamrāh bā barnāmeḡā-ye kāmputeri* [Advanced Statistical methodes: using applied software]. Tehran: Tehran University.
- Martin, J. L. (2003). What is field theory? *American Journal of Sociology*, 109 (1), 1-49. doi.org/10.1086/375201

- Mohammadi, J., Mohammadi, F., Soleimanzadeh, Z. (2013). Tabyin-e jāme'ešenāxti-ye rābete-ye sarmāye-ye farhangi/ejtemā'i va asarbaxši-ye āmuzeši-ye mo'alleman [The sociological explanation of the relationship between the educational efficacies of teachers and their social/cultural capital]. *Sociological Review*, 19(1), 187-221.
- Mollegaard, S., & Jager, M. M. (2015). The effect of grandparent's economic cultural and social capital on grand childrens educational success. *Research in Social Stratification and Mobility*, 42, 11-19.
- Qaderzadeh, O., & Faraji, S. (2014). Tahlile Tajrobeha-ye mo'alemān az do šoghle-budan; Motāle'e-ye keyfi-ye dalāyel va peyāmadhā [An analysis of experience of dual-Job teachers; A qualitative study of reasons and consequences]. *Journal of Strategic for Culture*, 7(26), 119-147.
- Qaderzadeh, O., Mohammadi, F., & Mohammadi, H. (2017). Javānān va ravābet-e piš az ezdevāj; Motāle'e-ye keyfi-ye zaminehā, ta'āmolāt va peyāmadhā-ye ān [The youth and premarital relationships: A qualitative study of contexts, interactions and consequences]. *Journal of Strategic for Culture*, 10(38), 7-40.
- Savage, M., & Siva, E. B. (2013). Field Analysis in cultural sociology. *Cultural Sociology*, 7 (2), 111- 126. doi: 10.1177/1749975512473992
- Soutghgate, D. E. (2013). Family capital: A Determinant of supplementary education in 17 nations. *Intrnational Perspectives on Education and Society*, 22, 245-258. doi: 10.1108/S1479-3679(2013)0000022012
- Supreme Council for Cultural Revolution (2011). *Sanad-e tahavvol-e bonyādin-e āmuzeš va parvareš* [Document of the fundamental transformation]. Tehran, Iran: Supreme Council for Cultural Revolution.
- Tramonte, L., & Willms, D. (2010). Cultural capital and its effects on education outcoms. *Economic of Education Review*, 29 (2), 200-213. doi: 10.1016/j.econedurev.2009.06.003
- Turner, J. H. (2015). Contemporary sociological Theory (A. Asghar Moghadas & Maryam Sorosh, Trans.). Tehran, Iran: Jāme'ešenāsān.
- Wang, H., & Wang, J. (2017). The effect of habitus and capital on adoption behavior of E-commerce information system: an investigation of digital immigrants. *Open Journal of Social Sciences*, 5, 110- 159. doi: 10.4236/jss.2017.54015
- Weininger, E., & lareau, A. (2005). *Cultural capital, theory and society*.32, 105-104. doi: 10.1007/1-4020-2589-0_6
- Yamamoto, Y., & Brinton, M. C. (2010). Cultural capital in East Asian educational systems: the case of Japan. *Sociology of Education*, 83 (1), 67-83. doi: 0.1177/0038040709356567

Interdisciplinary
Studies in the Humanities

Abstract

تحلیل جامعه‌شناختی ساختارهای اجتماعی میدان آموزش؛ مورد مطالعه، میدان آموزش ایران

فردین محمدی^۱

دریافت: ۱۳۹۷/۰۸/۱۷؛ پذیرش: ۱۳۹۷/۱۱/۱۴

چکیده

مقاله حاضر سعی در تبیین این مسئله دارد که عاملان اجتماعی میدان آموزش از چه اندازه حجم و ترکیب سرمایه فرهنگی و اقتصادی برخوردار هستند؟ بر اساس حجم و ترکیب سرمایه تحت تملک عاملان اجتماعی، ساختار میدان آموزش را چگونه می‌توان ترسیم کرد؟ و در نهایت اینکه ساختار میدان آموزش به لحاظ همگونی و ناهمگونی چگونه است؟ بدین منظور چارچوب مفهومی پژوهش بر اساس نظریات بوردیو تدوین شده است. برای گردآوری و تحلیل داده‌ها از روش پیمایشی و ابزار پرسشنامه بهره گرفته شد. جامعه آماری مورد مطالعه در روش پیمایش عبارت بود از معلمان و دانش‌آموزان شهر مشهد که با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌بندی و فرمول کوکران ۳۶۰ معلم و ۳۹۰ دانش‌آموز به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که به‌طور کلی میزان سرمایه فرهنگی و اقتصادی معلمان و دانش‌آموزان پایین‌تر از سطح متوسط قرار دارد. نتایج تحلیل ساختار نیز بیانگر آن است که ساختار میدان آموزش از پنج طبقه متفاوت تشکیل شده است که این طبقات عبارت‌اند از: طبقه بالا، متوسط بالا، متوسط متوسط، متوسط پایین و پایین. نتایج توصیفی این طبقات نشان می‌دهد بیش از ۷۰ درصد جمعیت در طبقات متوسط قرار دارند. در نتیجه، نوعی همگونی نسبی بین طبقات در میدان آموزش وجود دارد و این همگونی نسبی نشان می‌دهد رابطه رقابتی در ساختار میدان آموزش بسیار ضعیف است.

کلیدواژه‌ها: میدان آموزش، ساختار میدان، سرمایه فرهنگی، سرمایه اقتصادی، بوردیو

۱. دکتری جامعه‌شناسی اقتصادی و توسعه، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران.

✉ fardin.mohammadi@gmail.com

۱. مقدمه

در ایران در اوایل قرن حاضر (قرن چهاردهم شمسی) با تدوین برنامه‌هایی نخستین گام به منظور دستیابی به توسعه برداشته، و با توجه به اهمیت آموزش و پرورش و سرمایه‌گذاری انسانی در دستیابی به آن، در برنامه‌های توسعه به این امر توجه فراوانی شده است. به طوری که در برنامه عمرانی اول (۱۳۲۷) به توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، در برنامه عمرانی دوم (۱۳۳۶) به تعلیمات فنی و حرفه‌ای و سپس در برنامه عمرانی سوم (۱۳۴۱) به برنامه آموزشی توجه ویژه‌ای شد و فعالیت‌های آموزشی در پرتو انضباط و قواعد یک برنامه درازمدت به اجرا درآمد. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی نیز، در قانون اساسی جمهوری اسلامی، برنامه‌های پنج‌ساله اول، دوم، سوم، چهارم، و پنجم توسعه، و اسناد راهبردی، به آموزش و پرورش و نقش آن در توسعه اهمیت داده شد و از آن به مثابه یکی از مهم‌ترین زیرساخت‌های تعالی و پیشرفت همه‌جانبه کشور و ابزار جدی برای ارتقای سرمایه انسانی شایسته کشور در عرصه‌های مختلف یاد شد. اما امروزه به‌رغم تلاش‌های گسترده، تغییرات و اصلاحات انجام‌شده، آموزش و پرورش در ایران با چالش‌های عمده‌ای روبه‌رو شده و همین امر موجب شده تا نتواند به اهداف مورد نظر خود دست یابد و از کارایی و اثربخشی مطلوب در جامعه برخوردار شود. طبق سند تحول بنیادین نیز «آموزش و پرورش با مشکلات و چالش‌های جدی روبه‌رو است و برون‌داد آن در طراز جمهوری اسلامی ایران و پاسخ‌گوی تحولات محیطی و نیازهای جامعه نیست» (کمالی و خاوری، ۱۳۹۱، ۱۶۱؛ شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۱۳۹۰، ۸، ۵). با توجه به مطالب مذکور، مسئله اصلی تحقیق آن است که چرا نظام آموزشی ایران (با تأکید بر آموزش و پرورش) به‌رغم تلاش‌ها و اصلاحات انجام‌شده، با چالش‌های کارآمدی مواجه شده و از کارایی و اثربخشی مطلوب برخوردار نیست؟

به منظور تحلیل ناکارآمدی نظام‌های اجتماعی، به‌ویژه آموزش و پرورش، رویکردها و نظریات متعددی به وجود آمده است. بوردیو^۱، جامعه‌شناس برجسته قرن بیستم، معتقد است که در شکل‌گیری پدیده‌های اجتماعی، علاوه بر نقش عاملیت، ساختارهای اجتماعی

مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی

۳۲

دوره ۱۱، شماره ۲
بهار ۱۳۹۸
پیاپی ۴۲

نیز نقش اساسی دارند. او بر این باور است که جامعه از میدان‌های اجتماعی^۱ مختلفی با کارکردهای تخصصی تشکیل شده که در هرکدام از آنها یک شکل از سرمایه (فرهنگی، اقتصادی، و اجتماعی)، محوریت دارد (هرد^۲، ۲۰۱۳، ۳۷۸؛ آروین، ۱۳۹۰، ۹۶). از دیدگاه او، میدان‌های اجتماعی هنگامی می‌توانند نقش تخصصی خود را به خوبی ایفا کنند که پویا باشند. پویایی میدان نیز منوط به سلسله‌مراتبی و ناهمگونی میدان‌های اجتماعی است، به طوری که این ناهمگونی و نابرابری زمینه رقابت عاملان اجتماعی را فراهم کرده و موجب می‌شود که عاملان اجتماعی برای دستیابی و افزایش سرمایه خود با یکدیگر به رقابت پردازند (بورديو، ۱۳۹۱، ۴۳۴؛ کلووت^۳، ۲۰۰۹، ۴۷۱).

بورديو معتقد است ساختار میدان، وابسته به حجم و ترکیب سرمایه اقتصادی و فرهنگی است که عاملان اجتماعی در تملک دارند. حال با توجه به این موضوع و نیز ناکارآمدی میدان آموزش ایران در نقش‌آفرینی در توسعه، مسئله اساسی تحقیق آن است که عاملان اجتماعی میدان آموزش از چه اندازه حجم و ترکیب سرمایه فرهنگی و اقتصادی برخوردارند؟ بر اساس حجم و ترکیب سرمایه تحت تملک عاملان اجتماعی، ساختار میدان آموزش را چگونه می‌توان ترسیم کرد؟ و در نهایت اینکه ساختار میدان آموزش به لحاظ همگونی و ناهمگونی چگونه است؟ تحلیل ساختارهای اجتماعی میدان آموزش از جمله موضوعات میان‌رشته‌ای است، زیرا از یک‌سو، مورد توجه علوم تربیتی و از سوی دیگر، مورد توجه جامعه‌شناسی است.

۲. چارچوب مفهومی

یکی از وجوه تمایز پژوهش‌های کمی و کیفی در شیوه به‌کارگیری و استفاده آن‌ها از مفاهیم نظری است؛ بدین معنا که تحقیقات کمی بیشتر بر پایه آزمون فرضیات استخراج‌شده از چارچوب نظری هدایت می‌شوند، اما در پژوهش کیفی از نظریه به شیوه هدایتی در جهت صورت‌بندی مفاهیم اصلی و سؤالات پژوهش بهره گرفته می‌شود (قادرزاده، محمدی، و

1. field
2. Herd
3. Klood

محمدی، ۱۳۹۶، ۱۲). بر این اساس، پژوهش حاضر بر مفاهیم نظریه پیر بوردیو از قبیل میدان، ساختار، و سرمایه مبتنی است که در زیر به آن‌ها پرداخته می‌شود:

۱-۲. میدان

از دیدگاه بوردیو میدان، فضا یا پهنه اجتماعی محدودی است که منطبق خاص خود را دارد و عاملان اجتماعی بر اساس حجم و ترکیب سرمایه‌ای که دارند در جایگاه خاصی از آن قرار گرفته‌اند. عاملان اجتماعی ضمن پذیرش منطق و یادگیری میدان، بر اساس آن در میدان به فعالیت و رقابت می‌پردازند و این امر موجب می‌شود میدان از پویایی و کارآمدی برخوردار باشد. میدان‌ها ممکن است نهادها یا مؤسسه‌های مادی، اجتماعی، و نمادین مثل دانشگاه، بهداشت، ورزش، آموزش، و مذهب باشند که فعالیت‌های اجتماعی در آن اتفاق می‌افتد. از نظر بوردیو، در جامعه میدان‌های متعددی وجود دارد که هر کدام با کالای خاصی (با سرمایه خاص خود) تعریف می‌شوند و منافع، اهداف، و قوانین خاص خود را دارند و هر فردی در آن واحد، عضو میدان‌های بسیاری است و در هر میدانی جایگاهی متفاوت دارد (بوردیو، ۱۳۷۵، ۹۷؛ ۱۳۸۸، ۴۴؛ کسوت، ۲۰۰۹، ۴۷۱؛ لسرد، کوتاندریوپولوس و بولین^۱، ۲۰۱۰، ۱۹۵۲؛ گرنفل^۲، ۱۳۸۹، ۱۳۳). بر اساس مفهوم میدان، آموزش و پرورش ایران یک میدان اجتماعی تلقی می‌شود که قوانین و اهداف خاصی دارد و افرادی مانند معلمان و دانش‌آموزان در آن عضویت دارند.

۲-۲. سرمایه

از دیدگاه بوردیو سرمایه عبارت است از منابع، کالاها و ارزش‌های در دسترس افراد که در میدان می‌توانند برای دارندگانشان قدرت به دست آورند (لسرد، کوتاندریوپولوس، و بولین، ۲۰۱۰، ۱۹۵۲). از نظر او، سرمایه یک منبع عام و عینی است (کیچین و هو^۳، ۲۰۱۳، ۱۲۶) که می‌تواند شکل پولی و غیرپولی و همچنین ملموس و غیرملموس به خود گیرد. به عبارت دیگر، سرمایه هر منبعی است که در عرصه‌ای خاص اثرگذار باشد و به فرد امکان

1. Lessard, Contandriopoulos, & Beaulian
2. Grenfell
3. Kitchen & Howe

دهد که سود خاصی را از طریق مشارکت در رقابت بر سر آن به دست آورد (گرنفل، ۱۳۸۹، ۱۲۹). بورديو سرمايه را در رابطه با موقعيت‌هاي ميدان تعريف مي‌کند نه به‌مثابه اَبژه‌ها و کالاهاي مادي که توسط افراد و گروه‌ها تصرف شده‌اند (فريدلند^۱، ۲۰۰۹، ۸۸۹). اين بدان معناست که ميدان به‌صورت مستقيم با سرمايه ارتباط دارد (کلوت، ۲۰۰۹، ۴۷۱) و همهٔ عاملان اجتماعي که در ذيل يک ميدان فعاليت مي‌کنند از نوعي سرمايه برخوردار هستند که بنا به کميّت و کيفيت آن متفاوت است (گرنفل، ۱۳۸۹، ۱۲۹).

بورديو (۱۹۸۶، ۴۷) معتقد است سرمايه اشکال مختلفی دارد که عبارت‌اند از: سرمايهٔ اقتصادي^۲، سرمايهٔ فرهنگي^۳، و سرمايهٔ اجتماعي^۴. از ديدگاه او، هرکدام از اشکال سرمايه با ميدان خاصي ارتباط دارند و در آن ميدان مي‌توانند کارکرد داشته باشند. به بيان ديگر، سرمايه جز در ارتباط با يک ميدان خاص وجود و کارکرد ندارد (کلوت، ۲۰۰۹، ۴۷۱). همچنين، اين اشکال سرمايه ضمن آنکه با يکديگر ارتباط دارند، به يکديگر نيز تبديل پذيرند (لويين^۵، ۲۰۱۵، ۸۰). به همين دليل، عاملان اجتماعي در رقابت‌هاي خود، سعي در تبديل سرمايه‌اي خاص به ساير اشکال سرمايه دارند (گرنفل، ۱۳۸۹، ۳۱۱).

گفتني است از ديدگاه بورديو، در هر ميداني يک شکل از سرمايه، مورد منازعه است. رقابت عاملان اجتماعي براي دستيابي به آن سرمايه، موجب پويائي ميدان، توليد سرمايهٔ بيشتري در آن ميدان، و درنهايت کارآمدي (يا تحقق کارکردي) ميدان مي‌شود. بنا بر اين، منازعه براي کسب سرمايهٔ مورد نظر ميدان در بين گروه‌هاي تشکيل دهندهٔ ساختار ميدان يکي از سازوکارهاي پويائي و موتور تغييرات ميدان است (آروين، ۱۳۹۰، ۹۶؛ هرد، ۲۰۱۳، ۳۷۸). بورديو (۱۳۸۶، ۱۴۳)، معتقد است منازعات درون ميدان بايد نو باشند يا جديد باقي بمانند. اين امر موجب پويائي ميدان مي‌شود، اما اگر عاملان اجتماعي به هر دليلي در ميدان سرمايه‌هاي يکساني داشته باشند، در ميدان يکدستي و همگوني به وجود

1. Friedland
2. economic capital
3. cultural capital
4. social capital
5. Levien

می‌آید و این همگونی مانع از شکل‌گیری منازعه و پویایی میدان می‌شود. همچنین، اگر سرمایه محوری که مورد منازعه است، تغییر یابد، قواعد و ویژگی‌های میدان تغییر خواهد کرد. به عبارت دیگر، هرگاه سرمایه محوری به هر دلیلی از جمله نقش آفرینی مؤثر دیگر اشکال سرمایه در آن میدان، دچار اختلال شود، آن‌گاه علل واسط یعنی منطق و عادت‌واره همبسته با سرمایه مورد منازعه دچار اختلال کارکردی خواهند شد و انواع تلاش‌های آگاهانه برای بهبود کارایی آن‌ها نیز به‌رغم صرف هزینه با شکست مواجه خواهند شد، زیرا قواعد و عادت‌واره کارگزاران یک میدان بیش از آنکه بر مبنای خواست، اراده، و آگاهی خودشان شکل گیرد، بر مبنای تناسب با سرمایه محوری به وجود می‌آید (آروین، ۱۳۹۰، ۲۲۷).

بر اساس مفهوم سرمایه، در میدان آموزش ایران سرمایه فرهنگی، سرمایه محوری میدان آموزش است (گرنفل، ۱۳۸۹، ۳۴۴) و سرمایه اقتصادی به‌مثابه یک موتور محرکه عمل می‌کند. همچنین، معلمان و دانش‌آموزان به‌مثابه مهم‌ترین عاملان اجتماعی میدان آموزش از سرمایه فرهنگی و اقتصادی متفاوتی برخوردارند و برای افزایش یا حفظ سرمایه خود در میدان آموزش به رقابت می‌پردازند.

۳-۲. ساختار

از آنجا که عاملان اجتماعی سرمایه‌های خاصی را در اختیار دارند، با توجه به سرمایه‌هایی که در تملک دارند، در میدان قدرت و اعتبار به دست می‌آورند و در جایگاه‌های معینی از میدان قرار می‌گیرند (بورديو، ۱۳۸۶، ۸۲). به همین دلیل، بورديو میدان را به‌مثابه یک «توپولوژی اجتماعی»^۱ می‌بیند (مارتین^۲، ۲۰۰۳، ۳۲). قرارگرفتن افراد در جایگاه‌های مختلف میدان با توجه به قدرت و اعتبار برخاسته از حجم و نوع سرمایه‌ای که در تملک دارند، موجب شکل‌گیری ساختار روابط عینی میدان به شکل سلسله‌مراتبی می‌شود. به عبارت دیگر، توزیع انواع مختلف سرمایه در یک مقطع زمانی، جایگاه عاملان اجتماعی و ساختار میدان را تعریف می‌کند (بورديو، ۱۳۹۱، ۴۳۴). بنابراین ساختار توزیع سرمایه، ساختار میدان و روابط قدرت بین عاملان اجتماعی را تعیین می‌کند (بورديو، ۱۳۸۶، ۸۳؛ کلویت، ۲۰۱۵، ۹۶۳).

۱. توپولوژی (topology) به معنای مکان‌شناسی است و توپولوژی اجتماعی (social topology) به معنای مکان‌شناسی اجتماعی است.

2. Martin

سلسله‌مراتبی بودن ساختار میدان موجب نوعی نابرابری در میدان شده، و این امر موجب می‌شود از یک‌سو، عاملان اجتماعی که در جایگاه پایینی قرار دارند و از سرمایه کمتری برخوردارند، برای بهبود جایگاه و افزایش سرمایه خود به رقابت با سایر عاملان اجتماعی پردازند و سعی کنند بر سرمایه خود بیفزایند. از سوی دیگر، عاملان اجتماعی که در جایگاه والاتری در ساختار میدان قرار دارند و سرمایه بیشتری در تملک دارند، برای حفظ جایگاه خود به مبارزه و رقابت با سایر عاملان اجتماعی می‌پردازند (ساوج و سیلوا^۱، ۲۰۱۳، ۱۱۳؛ گرنفل، ۱۳۸۹، ۱۲۹). بنابراین میدان، فضای منازعه و رقابت است (کلوت، ۲۰۰۹، ۴۷۱) و منازعه و رقابت عاملان اجتماعی در آن برای حفظ یا تغییر ساختار روابط میدان است (بوردیو، ۱۳۹۰، ۷۵). درنهایت، در اثر منازعه و رقابت عاملان اجتماعی در میدان، امکان دارد موقعیت آن‌ها در میدان یا تغییر کند یا حفظ شود. بنابراین، میدان «فضای امکان‌ها» است (بوترو و کروسلی^۲، ۲۰۱۱، ۱۰۰). آنچه نتیجه رقابت و منازعه را مشخص می‌کند، حجم و ترکیب سرمایه‌ای است که عاملان اجتماعی در اختیار دارند (گرنفل، ۱۳۸۹، ۱۶۹-۱۵۳).

بر اساس مفهوم ساختار، معلمان و دانش‌آموزان به تناسب حجم و ترکیب سرمایه اقتصادی و فرهنگی که در تملک دارند در جایگاه‌های مختلف میدان آموزش قرار می‌گیرند (البته معلمان در زیرمیدان تولید و دانش‌آموزان در زیرمیدان مصرف) و این امر موجب شکل‌گیری ساختار میدان می‌شود. با توجه به اینکه ساختار میدان آموزش سلسله‌مراتبی است، معلمان و دانش‌آموزان به تناسب موقعیت خود، موضع‌گیری‌های متفاوتی اتخاذ می‌کنند. به عبارت دیگر، برخی از معلمان یا دانش‌آموزان به منظور حفظ جایگاه خود و برخی دیگر به منظور تغییر جایگاه خود با سایر رقیبان به رقابت می‌پردازند و این امر موجب پویایی و درنهایت کارآمدی میدان می‌شود.

۳. پیشینه تحقیق

در این بخش به چند مورد از پژوهش‌هایی که قرابت موضوعی و مفهومی نظری با تحقیق حاضر دارند اشاره می‌شود.

1. Savage & Silva
2. Bottero & Crossley

علی بابایی، هاشمی، و تیموری (۱۳۹۶) در تحقیقی با استفاده از روش پیمایش و پرسشنامه جایگاه اجتماعی معلمان شهرستان بیرجند را به لحاظ سرمایه فرهنگی/اقتصادی مورد بررسی قرار دادند. نتایج تحقیق نشان داد که جایگاه اجتماعی معلمان به لحاظ سرمایه فرهنگی در سطح متوسط و بر اساس سرمایه اقتصادی در سطح متوسط به پایین است. در تحقیقی دیگر، قادرزاده و فرجی (۱۳۹۳) در شهر سنج تجربه‌های معلمان را از دوشغله‌بودن با استفاده از روش نظریه زمینه‌ای و مصاحبه بررسی کردند. نتایج نشان می‌داد معلمان تحت تأثیر فضای اجتماعی مخاطره‌آمیز، تناقض پایگاهی، محدودیت‌های سازمانی، مقایسه درون/برون‌سازمانی، و اصالت‌زدایی به شغل دوم گرایش پیدا کرده‌اند و در این زمینه پیامد دو وجهی توانمندسازی-فشارآفرین را تجربه کرده‌اند. نتایج تحقیق پیمایشی محمدی، محمدی، و سلیمان‌زاده (۱۳۹۱) نیز بیانگر آن است که بین متغیرهای سرمایه اجتماعی/فرهنگی و اثربخشی آموزشی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و از میان تمام شاخص‌های هر دو متغیر، سرمایه اجتماعی و فرهنگی، شاخص همیاری اجتماعی و شاخص «هویت‌ساز فرهنگی» دارای بیشترین ضریب همبستگی با اثربخشی آموزشی است. در تحقیقات خارجی نیز نتایج تحقیق چنچ و کاپلویتز^۱ (۲۰۱۶) که با استفاده از تحلیل ثانویه تأثیر سرمایه فرهنگی و اقتصادی خانواده را بر موفقیت دانشگاهی دانش‌آموزان در تایوان مورد بررسی قرار داده بودند، نشان داد که سرمایه فرهنگی والدین بر موفقیت دانشگاهی دانش‌آموزان تأثیر مثبت و قوی دارد. دیگر نتیجه تحقیق نشان‌دهنده رابطه معنادار بین وضعیت اقتصادی والدین و موفقیت دانشگاهی دانش‌آموزان است. نتایج تحقیق پیمایشی مولگارد و جاگر^۲ (۲۰۱۵) نیز بیانگر تأثیر مثبت سرمایه فرهنگی، اجتماعی، و اقتصادی والدین پدری و مادری بر موفقیت آموزشی و انتخاب‌های آموزشی دانش‌آموزان است. نتایج تحقیق سوت‌گیت^۳ (۲۰۱۳) در زمینه سرمایه فرهنگی خانواده‌ها و آموزش‌های تکمیلی دانش‌آموزان نشان می‌دهد که خانواده‌هایی که در سطح بالایی از سرمایه فرهنگی

1. Chang & Kaplowitz
2. Mollegaard & Jager
3. Southgate

قرار دارند، آموزش‌های تکمیلی بیشتری را برای فرزندان‌شان فراهم می‌کنند. در تحقیق دیگر، نتایج تحقیق پیمایشی ترامونت و ویلمز^۱ (۲۰۱۰) نیز بیانگر آن است که سرمایه فرهنگی پویا تأثیر مثبت زیادی بر پیامدهای آموزشی دانش‌آموزان دارد، اما سرمایه فرهنگی ایستا تأثیر نسبتاً کمتری دارد. دومایس و وارد^۲ (۲۰۱۰) نیز، در یک تحقیق پیمایشی به بررسی تأثیر سرمایه فرهنگی بر موفقیت دانشگاهی دانش‌آموزان پرداختند. نتایج تحقیق نشان داد که سرمایه فرهنگی بر موفقیت دانشگاهی تأثیر مثبت و معنادار دارد.

مرور تحقیقات تجربی مذکور ضمن آنکه تأثیر مثبت سرمایه فرهنگی بر موفقیت آموزشی دانش‌آموزان در میدان آموزش را نشان می‌دهد، نشان‌دهنده خلأ بزرگی است که در تحقیقات تجربی در زمینه تحلیل ساختار میدان آموزش وجود دارد. در این تحقیق، سعی بر آن است که با استفاده از رویکرد نظری پیر بوردیو تحلیلی دقیق از ساختار میدان آموزش صورت گیرد.

۴. روش تحقیق

در پژوهش حاضر، به‌منظور پاسخ به مسئله تحقیق از روش پیمایش استفاده شد، زیرا پیمایش و داده‌های آماری بهترین روش برای تعیین ویژگی‌های میدان و سطوح عاملان اجتماعی است (گریلر^۳، ۱۹۹۶، ۱۵). تحقیق حاضر، از نظر بُعد زمانی از نوع مقطعی، از نظر هدف از نوع کاربردی و از نظر سطح از نوع خرد است و واحد تحلیل نیز فرد (معلم و دانش‌آموزان) در نظر گرفته شده است. در این مرحله، برای گردآوری داده‌ها و سنجش متغیرها از پرسشنامه محقق‌ساخته استفاده شد. برای تهیه پرسشنامه تحقیق شاخص‌های مربوط به هرکدام از متغیرها، با توجه به مبانی نظری و پژوهشی و تحقیقات قبلی استخراج و هر شاخص متناسب با سطح سنجش و با استفاده از طیفی خاص در نظر گرفته شد. سپس، پرسشنامه مخصوص پاسخ‌گویان از طریق مراجعه پرسشگر به خود پاسخ‌گویان

1. Tramount & Willms
2. Dumais & Ward
3. Griller

تکمیل شد. گویه‌ها نیز بر اساس طیف جمع نمرات لیکرت طراحی شدند. مقیاس نمره‌گذاری گویه‌ها نیز بر مبنای یک تا پنج است (خیلی زیاد = نمره ۵ و خیلی کم = نمره ۱). جمعیت آماری تحقیق نیز شامل معلمان و دانش‌آموزان نواحی هفت‌گانه شهر مشهد در سال تحصیلی ۹۶-۹۵ است که به صورت تقریبی ۵۱۰۴ نفر هستند. به منظور برآورد حجم نمونه نیز از فرمول کوکران استفاده شد که ۳۶۰ معلم و ۳۹۰ دانش‌آموز برآورد شد و برای انتخاب نمونه‌ها نیز روش نمونه‌گیری تلفیقی خوشه‌ای و تصادفی ساده به کار برده شد. بر همین اساس، برای انتخاب نمونه، جمعیت بر اساس بافت شهری به سه خوشه تقسیم شد. در این خوشه‌بندی، نواحی ۱، ۲، و ۵ در خوشه اول، نواحی ۳ و ۶ در خوشه دوم، و نواحی ۷ و ۴ در خوشه سوم قرار گرفتند. با توجه به همگنی خوشه‌ها از هر خوشه به طور تصادفی ناحیه‌ای انتخاب شد، به طوری که در خوشه اول ناحیه ۱، در خوشه دوم ناحیه ۶، و در خوشه سوم ناحیه ۷ انتخاب شدند. سپس با توجه به نظر کارشناسان نواحی مذکور تعدادی مدارس انتخاب شدند. در تعیین حجم نمونه خوشه‌های انتخاب شده، سعی شد که نسبت حجم خوشه به حجم جامعه آماری رعایت شود. در انتخاب نمونه‌ها در هر خوشه نیز سعی شد که نسبت زنان به مردان رعایت شود.

جدول شماره (۱): حجم نمونه به تفکیک عاملان اجتماعی، خوشه، و جنسیت

عاملان اجتماعی	خوشه	حجم نمونه		
		زن	مرد	کل
معلمان	اول	۸۴	۵۵	۱۳۹
	دوم	۵۳	۴۷	۱۰۰
	سوم	۷۵	۴۷	۱۲۲
دانش‌آموزان	اول	۷۵	۷۷	۱۵۲
	دوم	۴۵	۶۰	۱۰۵
	سوم	۷۰	۶۳	۱۳۳

پس از گردآوری پرسشنامه‌ها، داده‌های گردآوری شده به تفکیک، وارد نرم‌افزار آماری spss شده و بعد از آزمون‌های آماری متعدد، نتایج به دست آمده، مورد بررسی قرار گرفت.

بخشی از نتایج اصلی پژوهش در راستای پاسخ به مسئله پژوهش به دست آمد. در مرحله دوم، بعد از تعیین وضعیت سرمایه فرهنگی و اقتصادی معلمان و دانش آموزان، الگوی ساختار میدان با استفاده از جداول متقاطع ترسیم و وضعیت آن تعیین و ترسیم شد. برای بالابردن اعتبار پرسشنامه از اعتبار صوری بهره گرفته شد. علاوه بر این، در تدوین سؤالات یا گویه های مقیاس های اصلی از سؤالات مشابهی که در پرسشنامه های فراگیر داخلی و خارجی آمده بود، استفاده شد. در مرحله بعد، از آنجا که برای تجزیه و تحلیل داده ها، به شاخص سازی نیاز بود، از روش اعتباریابی^۱ شاخص ها استفاده و از این طریق معرفت های مناسب برای ساخت شاخص ها مورد استفاده قرار گرفت. برای سنجش اعتبار درونی شاخص ها از روش تحلیل گویه^۲ استفاده شد. در مرحله اول پیش آزمون، پرسشنامه اولیه در میان ۴۰ معلم (۱۰ درصد از کل پاسخ گویان) توزیع و برای تحلیل پایایی مقیاس های پرسشنامه از ضریب پایایی یا آلفا استفاده شد. جدول شماره (۲) نتایج تحلیل متغیرهای اصلی را نشان می دهد.^۳

جدول شماره (۲): نتایج تحلیل پایایی متغیرهای اصلی تحقیق

عاملان اجتماعی	نام متغیر	تعداد گویه	آلفای کرونباخ	وضعیت روایی
معلمان	سرمایه فرهنگی تجسم یافته	۱۵	۰/۸۰۵	دارای پایایی
دانش آموزان	سرمایه فرهنگی تجسم یافته	۱۴	۰/۸۶۲	دارای پایایی

۱-۴. تعریف مفهومی و عملیاتی سرمایه فرهنگی

از نظر بوردیو (۱۹۸۶، ۴۷)، سرمایه فرهنگی دربرگیرنده تمایلات پایدار فرد است، یعنی شامل گرایش ها و عادت هایی است که در طی فرایند جامعه پذیری حاصل می شوند و شامل کالاهای فرهنگی، مهارت ها، و انواع دانش مشروعه است. همچنین سرمایه فرهنگی به سه دسته تقسیم می شود:

1. validation
2. item analysis

۳. با توجه به آنکه تعیین پایایی از یکسو برای سنجش نگرش ها، قضاوت ها و عقاید به کار می رود و از سوی دیگر، مختص به متغیرهای فاصله ای یا نسبی است از تعیین پایایی متغیرهای سرمایه اقتصادی و سرمایه فرهنگی نهادی و عینیت یافته خودداری شد (در این زمینه بنگرید: منصورفر، ۱۳۹۱، ۴۸؛ غیاثوند، ۱۳۸۷، ۲۵۶).

الف) سرمایه فرهنگی تجسم‌یافته (درونی‌شده)^۱: این سرمایه در جسم و بدن فرد تنیده شده است و به صورت لحن، بیان، حرکات، دانش و اطلاعات، و مهارت درآمده است.

ب) سرمایه فرهنگی عینیت‌یافته^۲: این سرمایه از یک سو، به کالاهای فرهنگی و رسانه‌ای دلالت می‌کند که در واقع بخشی از مایملک و دارایی افراد است. مانند آثار هنری، فناوری‌های ماشینی و قوانین علمی که به صورت کتاب‌ها، اسناد و اشیا در تملک اختصاصی افراد و خانواده‌ها است. از سوی دیگر، به توانایی عینیت‌یافته و نمودیافته فردی مانند آثار هنری، نوشتن و مانند آن‌ها اشاره دارد.

ج) سرمایه فرهنگی نهادی و ضابطه‌ای^۳: این سرمایه به کمک ضوابط اجتماعی و با به‌دست آوردن عناوین معتبر برای افراد، موقعیت کسب می‌کند، مانند مدرک تحصیلی و تصدیق حرفه کار (بورديو، ۱۹۸۶، ۴۷؛ وینینگر و لاریو، ۲۰۰۳). سرمایه فرهنگی بر اساس مطالعات تجربی خارجی و داخلی و منابع موجود به صورت مالکیت کالای فرهنگی، توانایی و مهارت، دانش، تألیفات، مدرک تحصیلی، و مدارک آموزشی و هنری عملیاتی شده است که در جدول شماره (۳) آمده است (بورديو، ۱۹۸۶؛ پاسرون^۴، ۱۹۹۰؛ خدادی و ناتنزی^۶، ۲۰۱۲).

جدول شماره (۳): تعریف عملیاتی سرمایه فرهنگی

ابعاد سرمایه فرهنگی	مؤلفه	شاخص	سطح سنجش	دامنه تغییر
تجسم‌یافته	مهارت و توانایی	داشتن مهارت در زمینه‌های آموزشی، هنری، و فنی	ترتیبی	۱-۵
		آشنایی با زبان‌های خارجی		
	دانش	داشتن اطلاعات و دانش	ترتیبی	۱-۵

1. embodied cultural capital
2. objectified cultural capital
3. institutionalized cultural capital
4. Weininger & Lareau
5. Passeron
6. Khodeday & Natanzi

ابعاد سرمایه فرهنگی	مؤلفه	شاخص	سطح سنجش	دامنه تغییر
عینیت یافته	مالکیت کالای فرهنگی و آموزشی	میزان داشتن کالاهای فرهنگی (کتاب، منابع کمک آموزشی، ...)	ترتیبی	۱-۵
	تالیف	میزان تألیفات آموزشی و علمی	ترتیبی	۱-۵
نهادی	مدرک تحصیلی	دارا بودن مدرک تحصیلی	ترتیبی	۱-۵
	مدرک معتبر آموزشی و هنری	دارا بودن مدرک معتبر آموزشی، هنری، فنی، و ضمن خدمت	ترتیبی	۱-۵

۴-۲) تعریف مفاهیم و عملیاتی سازی سرمایه اقتصادی

از نظر بوردیو، سرمایه اقتصادی شامل سرمایه های مالی، میراث منقول و غیرمنقول و دارایی های گوناگون است که می تواند برای تولید کالا و خدمات به کار رود (ترنر، ۱۳۹۴، ۷۱۹). سرمایه اقتصادی بر اساس مطالعات تجربی خارجی و داخلی و منابع موجود به صورت مالکیت کالای مادی (خودرو)، درآمد ماهانه خانواده، نوع شغل، و مسکن عملیاتی شده است که در جدول زیر آمده است (یاماموتو و برینتون^۱، ۲۰۱۰؛ کوسوتیک^۲، ۲۰۱۷؛ وانگ و وانگ^۳، ۲۰۱۷؛ بوردیو، ۱۹۸۶).

جدول شماره (۴): تعریف عملیاتی سرمایه اقتصادی

مؤلفه	شاخص	سطح سنجش	دامنه تغییر
مسکن	داشتن منزل به صورت اجاره ای یا تملک	ترتیبی	۱-۵
درآمد	درآمد حاصل از شغل و حقوق ماهانه	نسبی
شغل	داشتن فعالیت درآمدزا	ترتیبی	۱-۵
تملك کالای مادی	داشتن خودرو	اسمی

۵. یافته های توصیفی

یافته های توصیفی دربرگیرنده ویژگی های جمعیتی معلمان و دانش آموزان و وضعیت سرمایه فرهنگی و اقتصادی آنهاست که در ذیل به آنها اشاره می شود:

1. Yamamoto & Brinton
2. Kosutic
3. Wang & Wang

۵-۱. ویژگی‌های توصیفی عواملان اجتماعی میدان تولید

در نمونه مورد بررسی به لحاظ جنسیت، ۴۱/۳ درصد پاسخ‌گویان مرد و ۵۸/۷ درصد زن و به لحاظ تأهل ۹/۱ درصد از پاسخ‌گویان مجرد و ۹۰/۹ درصد متأهل هستند. بر اساس ناحیه خدمت نیز، ۳۸/۶ درصد در ناحیه ۱، ۲۷/۴ درصد در ناحیه ۶، و ۳۴ درصد در ناحیه ۷ مشغول به فعالیت هستند. از نظر تحصیلات نیز، ۲/۲ درصد پاسخ‌گویان دارای مدرک تحصیلی کاردانی، ۶۹/۱ درصد کارشناسی، ۲۵/۷ درصد کارشناسی ارشد، و ۱/۶ درصد نیز دارای مدرک دکتری هستند. ۱/۴ درصد نیز در دوره دکتری مشغول به تحصیل اند. به لحاظ درآمد، ۱۸/۹ درصد معلمان درآمد تقریبی یک میلیون و پانصد هزار تومان، ۴۴/۳ درصد درآمد تقریبی دومیلیون تومان، ۲۶/۲ درآمد تقریبی دومیلیون و پانصد هزار تومان، ۷/۹ درصد درآمد تقریبی سه میلیون تومان، و ۲/۷ درصد بیشتر از سه میلیون تومان درآمد دارند. به لحاظ سن، دامنه سنی جمعیت نمونه بین ۲۵ تا ۵۸ سال قرار دارد که بیشترین افراد در گروه سنی ۳۸ سال هستند و میانگین سنی پاسخ‌گویان ۴۱/۸ سال است. به لحاظ سابقه شغلی نیز، دامنه سابقه خدمت جمعیت نمونه بین ۱ تا ۳۱ سال قرار دارد که بیشترین افراد در گروه ۲۰ سال سابقه خدمت هستند و میانگین سابقه خدمت پاسخ‌گویان ۲۰/۷۷ سال است.

در زمینه وضعیت سرمایه فرهنگی معلمان نتایج به دست آمده، نشان می‌دهد که در نمونه مورد بررسی، میزان سرمایه فرهنگی تجسم یافته در ۳۳/۶ درصد از معلمان ضعیف، در ۶۴/۳ درصد متوسط، و در ۲/۱ درصد زیاد است. میانگین سرمایه فرهنگی تجسم یافته معلمان در میدان آموزش نیز برابر با ۲/۴۸ است که بر مبنای یک مقیاس ۱ تا ۵ درجه، پایین‌تر از سطح متوسط (یعنی مقدار ۳) ارزیابی می‌شود. توزیع فراوانی پاسخ‌گویان در بُعد سرمایه فرهنگی عینیت یافته نیز بیانگر آن است که در میان جمعیت نمونه مورد بررسی، سطح سرمایه فرهنگی عینیت یافته در ۷۵/۱ درصد از معلمان ضعیف، در ۲۴ درصد متوسط، و در ۰/۹ درصد زیاد است. میانگین سرمایه فرهنگی عینیت یافته معلمان در میدان آموزش نیز برابر با ۱/۴۱ است که بر مبنای یک مقیاس ۱ تا ۵ درجه، پایین‌تر از سطح متوسط ارزیابی می‌شود. در بُعد سرمایه فرهنگی نهادی، نتایج به دست آمده بیانگر آن است که سطح سرمایه فرهنگی نهادی در ۱۹/۷ درصد از معلمان ضعیف، در ۵۰ درصد متوسط،

و در ۳/۳۰ درصد زیاد است. میانگین سرمایه فرهنگی نهادی معلمان در میدان آموزش نیز برابر با ۲/۹۵ است که بر مبنای یک مقیاس ۱ تا ۵ درجه، متوسط ارزیابی می شود. نتایج توصیفی سرمایه فرهنگی معلمان (به طور کلی) در میان جمعیت نمونه مورد بررسی، بیانگر آن است که سطح سرمایه فرهنگی در ۴۴/۵ درصد از معلمان ضعیف، در ۴۷/۵ درصد متوسط و در ۷/۹ درصد زیاد است. میانگین سرمایه فرهنگی معلمان در میدان آموزش برابر با ۲/۱۸ است که بر مبنای یک مقیاس ۱ تا ۵ درجه، پایین تر از سطح متوسط ارزیابی می شود. نتایج به دست آمده بیانگر آن است که به طور کلی معلمان از میزان سرمایه فرهنگی متوسط به پایینی برخوردار هستند.

نتایج توصیفی سرمایه اقتصادی معلمان نیز نشان می دهد که در میان جمعیت نمونه مورد بررسی، سطح سرمایه اقتصادی در ۳۷/۷ درصد از معلمان ضعیف، در ۵۳ درصد متوسط، و در ۱۲/۳ درصد زیاد است. میانگین سرمایه اقتصادی معلمان در میدان آموزش برابر با ۱۴/۲ است که بر مبنای یک مقیاس ۱ تا ۵ درجه، پایین تر از سطح متوسط ارزیابی می شود. در نتیجه، میانگین سرمایه اقتصادی معلمان در میدان آموزش پایین تر از سطح متوسط است. این بدان معناست که معلمان از میزان سرمایه اقتصادی متوسط به پایینی برخوردار هستند و به لحاظ درآمد، مسکن، و سایر امکانات رفاهی وضعیت چندانی مناسبی ندارند.

جدول شماره (۵): نتایج توصیفی سطوح سرمایه فرهنگی و اقتصادی معلمان

متغیر	سطوح	فراوانی	درصد فراوانی	تجمعی	میانگین	انحراف معیار
سرمایه فرهنگی تجسم یافته	سطح پایین	۱۲۳	۳۳/۶	۳۳/۶		
	متوسط	۲۳۵	۶۴/۳	۹۷/۹	۲/۴۸	۰/۳۵
	سطح زیاد	۸	۲/۱	۱۰۰		
سرمایه فرهنگی عینیت یافته	سطح پایین	۲۷۵	۷۵/۱	۷۵/۱		
	متوسط	۸۸	۲۴	۹۹/۲	۱/۴۱	۰/۵۱
	سطح زیاد	۳	۰/۸	۱۰۰		
سرمایه فرهنگی نهادی	سطح پایین	۷۲	۱۹/۷	۱۹/۷		
	متوسط	۱۸۳	۵۰	۶۹/۷	۲/۹۵	۰/۶۱
	سطح زیاد	۱۱۱	۳۰/۳	۱۰۰		

متغیر	سطوح	فراوانی	درصد فراوانی	تجمعی	میانگین	انحراف معیار
سرمایه فرهنگی	سطح پایین	۱۶۳	۴۴/۵	۴۴/۵	۲/۱۸	۰/۴۸
	متوسط	۱۷۴	۴۷/۵	۹۲/۱		
	سطح زیاد	۲۹	۷/۹	۱۰۰		
سرمایه اقتصادی	سطح پایین	۱۲۷	۳۷/۷	۳۷/۷	۲/۱۴	۰/۵۲
	متوسط	۱۹۴	۵۳	۸۷/۷		
	سطح زیاد	۴۵	۱۲/۳	۱۰۰		

۵-۲) ویژگی‌های توصیفی عوامل اجتماعی میدان مصرف

در نمونه مورد بررسی به لحاظ جنسیت، ۵۱/۲ درصد پاسخ‌گویان مرد و ۴۸/۷ درصد زن و به لحاظ رشته تحصیلی ۳۶/۳ درصد در رشته علوم تجربی، ۱۵/۵ درصد در رشته ریاضی-فیزیک، ۳۶/۸ درصد در رشته ادبیات و علوم انسانی، و ۱۱/۴ درصد در رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش مشغول به تحصیل هستند. به لحاظ وضعیت شغلی پدر، ۵/۷ درصد کارگر، ۵۰/۸ درصد شغل آزاد، ۴/۷ درصد معلم، ۲۰/۱ درصد کارمند، ۱۵/۴ درصد بازنشسته، ۱/۳ درصد پزشک و استاد دانشگاه، ۱/۸ درصد مهندس، و ۰/۰۳ درصد پیمانکار بودند. به لحاظ وضعیت شغلی مادر، ۸۵/۸ درصد خانه‌دار، ۳/۴ درصد شغل آزاد، ۴/۷ درصد معلم، ۳ درصد کارمند، ۲/۴ درصد بازنشسته، ۰/۵ درصد پزشک، و ۰/۳ درصد مهندس بودند. از نظر سطح تحصیلات پدر، ۲۹/۵ درصد دارای مدرک تحصیلی زیر دیپلم، ۳۹/۹ درصد دیپلم، ۱۰/۶ درصد کاردانی، ۱۳/۷ درصد کارشناسی، و ۶/۲ درصد مدرک کارشناسی ارشد و دکتری بودند. به لحاظ سطح تحصیلات مادر نیز، ۳۵/۸ درصد دارای مدرک تحصیلی زیر دیپلم، ۴۰/۷ درصد دیپلم، ۱۱/۱ درصد کاردانی، ۸/۵ درصد کارشناسی، ۳/۹ درصد مدرک کارشناسی ارشد و دکتری بوده‌اند. به لحاظ درآمد ماهانه خانواده، ۲۶/۷ درصد درآمد تقریبی یک میلیون تومان، ۲۸/۲ درصد معلمان درآمد تقریبی یک میلیون و پانصد هزار تومان، ۲۱/۵ درصد درآمد تقریبی دومیلیون تومان، ۹/۶ درصد درآمد تقریبی دومیلیون و پانصد هزار تومان، و ۱۴ درصد بیشتر از دومیلیون و پانصد هزار تومان درآمد دارند.

در زمینه وضعیت سرمایه فرهنگی دانش‌آموزان نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که در

نمونه مورد بررسی، سطح سرمایه فرهنگی تجسم‌یافته در $9/3$ درصد از دانش‌آموزان ضعیف، در $78/5$ درصد متوسط، و در $12/2$ درصد زیاد است. میانگین سرمایه فرهنگی تجسم‌یافته دانش‌آموزان در میدان آموزش نیز برابر با $3/02$ است که بر مبنای یک مقیاس 1 تا 5 درجه، این نتیجه متوسط ارزیابی می‌شود. این بدان معناست که میزان سرمایه فرهنگی تجسم‌یافته دانش‌آموزان در سطح متوسط است. نتایج به‌دست‌آمده در زمینه بُعد سرمایه فرهنگی عینیت‌یافته، بیانگر آن است که در میان جمعیت نمونه مورد بررسی، سطح سرمایه فرهنگی عینیت‌یافته در $20/7$ درصد از دانش‌آموزان ضعیف، در $66/8$ درصد متوسط، و در $12/4$ درصد زیاد است. میانگین سرمایه فرهنگی عینیت‌یافته دانش‌آموزان در میدان آموزش نیز برابر با $2/31$ است که بر مبنای یک مقیاس 1 تا 5 درجه، پایین‌تر از سطح متوسط ارزیابی می‌شود. این نتیجه بیانگر آن است که میزان مالکیت و برخورداری دانش‌آموزان از کالاهای فرهنگی از قبیل کتاب‌های درسی و غیردرسی، منابع کمک آموزشی و صنایع دستی، آثار فرهنگی هنری بارز (مانند تابلوهای هنری)، و تألیف آثار نمایشگاهی در سطحی پایین قرار دارد. در زمینه بُعد سرمایه فرهنگی نهادی نتایج به‌دست‌آمده نشان می‌دهد که در میان جمعیت نمونه مورد بررسی، سطح سرمایه فرهنگی نهادی در $66/6$ درصد از دانش‌آموزان ضعیف، در $32/2$ درصد متوسط، و در $1/2$ درصد زیاد است. میانگین سرمایه فرهنگی نهادی دانش‌آموزان در میدان آموزش نیز برابر با $1/38$ درصد است که بر مبنای یک مقیاس 1 تا 5 درجه، این نتیجه پایین‌تر از سطح متوسط ارزیابی می‌شود. در نتیجه، میزان برخورداری دانش‌آموزان از مدارک آموزشی، فرهنگی، ورزشی، و هنری در سطحی پایین قرار دارد.

نتایج توصیفی سرمایه فرهنگی دانش‌آموزان (به‌طور کلی) نشان می‌دهد در میان جمعیت نمونه مورد بررسی، سطح سرمایه فرهنگی در 35 درصد از دانش‌آموزان ضعیف، در $63/2$ درصد متوسط، و در $1/8$ درصد زیاد است. میانگین سرمایه فرهنگی دانش‌آموزان در میدان آموزش برابر با $2/24$ است که بر مبنای یک مقیاس 1 تا 5 درجه، پایین‌تر از سطح متوسط ارزیابی می‌شود. نتایج به‌دست‌آمده نشان می‌دهد میانگین سرمایه فرهنگی دانش‌آموزان در میدان آموزش پایین‌تر از سطح متوسط است. این بدان معناست که دانش‌آموزان از میزان سرمایه فرهنگی متوسط به پایینی برخوردار هستند.

نتایج توصیفی سرمایه اقتصادی دانش‌آموزان نشان می‌دهد در میان جمعیت نمونه مورد بررسی، سطح سرمایه اقتصادی در ۱۹/۴ درصد از دانش‌آموزان ضعیف، در ۶۶/۱ درصد متوسط، و در ۱۴/۵ درصد زیاد است. میانگین سرمایه اقتصادی دانش‌آموزان در میدان آموزش برابر با ۲/۹۳ است که بر مبنای یک مقیاس ۱ تا ۵ درجه، پایین‌تر از سطح متوسط ارزیابی می‌شود. در نتیجه، میانگین سرمایه اقتصادی دانش‌آموزان در میدان آموزش پایین‌تر از سطح متوسط یا تقریباً متوسط است. این بدان معناست که دانش‌آموزان از میزان سرمایه اقتصادی متوسط به پایینی برخوردار هستند و به لحاظ درآمد، مسکن، و سایر امکانات رفاهی وضعیت چندان مناسبی ندارند.

جدول شماره (۶): نتایج توصیفی سطوح سرمایه فرهنگی و اقتصادی دانش‌آموزان

متغیر	سطوح	فراوانی	درصد فراوانی	تجمعی	میانگین	انحراف معیار
سرمایه فرهنگی تجسم‌یافته	سطح پایین	۳۶	۹/۳	۳۳/۶		
	سطح متوسط	۳۰۳	۷۸/۵	۹۷/۹	۳/۰۲	۰/۵۲
	سطح زیاد	۴۷	۱۲/۲	۱۰۰		
سرمایه فرهنگی عینیت‌یافته	سطح پایین	۸۰	۲۰/۷	۷۵/۱		
	سطح متوسط	۲۵۸	۶۶/۸	۹۹/۲	۲/۳۱	۰/۷۸
	سطح زیاد	۴۸	۱۲/۴	۱۰۰		
سرمایه فرهنگی نهادی	سطح پایین	۲۵۶	۶۶/۶	۱۹/۷		
	سطح متوسط	۱۲۶	۳۲/۲	۶۹/۷	۱/۳۸	۰/۶۶
	سطح زیاد	۳	۱/۲	۱۰۰		
سرمایه فرهنگی	سطح پایین	۱۳۵	۳۵	۳۵		
	سطح متوسط	۲۴۴	۶۳/۲	۹۸/۲	۲/۲۴	۰/۵۰
	سطح زیاد	۷	۱/۸	۱۰۰		
سرمایه اقتصادی	سطح پایین	۷۵	۱۹/۴	۱۹/۴		
	سطح متوسط	۲۵۵	۶۶/۱	۸۵/۵	۲/۹۳	۰/۸۱
	سطح زیاد	۵۶	۱۴/۵	۱۰۰		

۳-۵. تعیین ساختار میدان آموزش

برای تحلیل ساختار میدان آموزش به تعیین ساختار توزیع سرمایه عاملان اجتماعی نیاز

است، زیرا ساختار توزیع سرمایه در یک مقطع زمانی خاص، ساختار میدان و روابط قدرت بین عاملان اجتماعی را تعیین می‌کند. تعیین ساختار ابتدا به ترسیم الگوی بوردیوی نیاز دارد که دارای دو محور افقی و عمودی است. محور افقی بیانگر میزان سرمایه فرهنگی و محور عمودی بیانگر میزان سرمایه اقتصادی عاملان اجتماعی در میدان آموزش است. برای ترسیم الگو ابتدا محور افقی را که بیانگر میزان سرمایه فرهنگی است، از ۱ تا ۵ مطابق با درجه‌های سرمایه فرهنگی (بر اساس معیار میانگین)، درجه‌بندی کرده و سپس بر اساس دامنه متغیر و فاصله طبقاتی، محور افقی را به سه طبقه کم، متوسط، و زیاد طبقه‌بندی کردیم و تعداد فراوانی هرکدام از طبقات را بر اساس نتایج توصیفی سرمایه فرهنگی، که در مراحل قبلی به دست آمده، در طبقه مربوطه بر روی محور افقی درج کردیم. برای ترسیم محور عمودی که بیانگر میزان سرمایه اقتصادی است نیز همین فرایند انجام شد. با توجه به آنکه در اثر تداخل طبقات محور افقی (سرمایه فرهنگی) و محور عمودی (سرمایه اقتصادی) نوعی تداخل طبقاتی به وجود می‌آید، اعتبار و دقت مقادیر فراوانی طبقات در اثر هم‌پوشانی طبقات محور افقی و عمودی با یکدیگر کاهش می‌یابد. برای رفع این مشکل به جای مقادیر فراوانی و نتایج توصیفی متغیرهای سرمایه فرهنگی و اقتصادی به طور مجزا، از جداول متقاطع یا توافقی^۱ و نتایج توصیفی مبتنی بر آن استفاده شد، زیرا جداول متقاطع ابزارهای مناسبی برای نمایش روابط متقابل دو متغیر و توصیف سطوح متقابل متغیرها و میزان فراوانی هرکدام از سطوح آن‌هاست. بنابراین با استفاده از نتایج توصیفی جداول متقاطع ساختار میدان آموزش تعیین و بر روی الگوی بوردیوی ترسیم شد؛ سپس با استفاده از نتایج به دست آمده توپولوژی میدان یا وضعیت ساختاری موقعیت‌های میدان آموزش (ناهمگن، نابرابر، و رقابتی است یا همگن، برابر، و غیررقابتی) تعیین شد.

۵-۳-۱. ساختار زیرمیدان تولید آموزش

نتایج سطوح توصیفی دو متغیر سرمایه فرهنگی و سرمایه اقتصادی معلمان نشان می‌دهد معلمانی که دارای سرمایه فرهنگی ضعیفی هستند، ۳/۳۹ درصد دارای سرمایه اقتصادی ضعیف، ۳/۵۰ درصد دارای سرمایه اقتصادی متوسط، و ۴/۱۰ درصد دارای سرمایه

1. contingency table

اقتصادی زیادی هستند. نتیجه این سطر بیانگر آن است که معلمان دارای سرمایه فرهنگی ضعیف، عموماً سرمایه اقتصادی متوسطی دارند. نتایج سطر دوم بیانگر آن است که معلمانی که دارای سرمایه فرهنگی متوسط هستند ۳۲/۸ درصد دارای سرمایه اقتصادی ضعیف، ۵۴/۶ درصد دارای سرمایه اقتصادی متوسط، و ۱۲/۶ درصد دارای سرمایه اقتصادی بالایی هستند. نتیجه این سطر نیز بیانگر آن است که معلمان دارای سرمایه فرهنگی متوسط عموماً سرمایه اقتصادی متوسطی دارند. در نهایت نتایج سطر سوم بیانگر آن است که معلمان دارای سرمایه فرهنگی زیاد، ۲۰/۷ درصد دارای سرمایه اقتصادی ضعیف، ۵۸/۶ درصد دارای سرمایه اقتصادی متوسط، و ۲۰/۷ درصد دارای سرمایه اقتصادی زیاد هستند. نتیجه این سطر نیز بیانگر آن است که معلمان دارای سرمایه فرهنگی زیاد عموماً سرمایه اقتصادی متوسطی دارند.

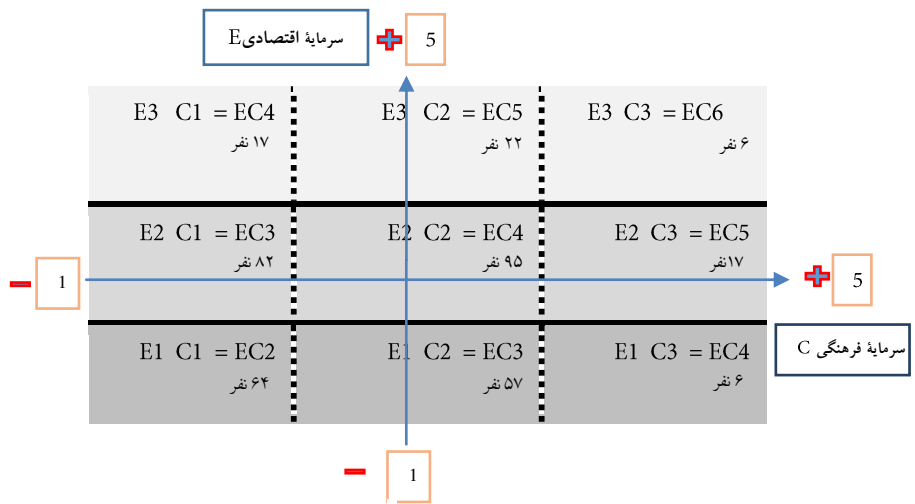
جدول شماره (۷): نتایج توصیفی ساختار زیرمیدان تولید آموزش

متغیر	سرمایه اقتصادی							
	ضعیف		متوسط		زیاد		جمع	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
سرمایه فرهنگی ضعیف	۶۴	۳۹/۳	۸۲	۵۰/۳	۱۷	۱۰/۴	۱۶۳	۱۰۰
متوسط	۵۷	۳۲/۸	۹۵	۵۴/۶	۲۲	۱۲/۶	۱۷۴	۱۰۰
زیاد	۶	۲۰/۷	۱۷	۵۸/۶	۶	۲۰/۷	۲۹	۱۰۰

بعد از توصیف سطوح دو متغیر سرمایه فرهنگی و اقتصادی معلمان در مقابل یکدیگر بر اساس جدول متقاطع، جایگاه هرکدام از طبقات بر روی الگوی بوردیویی تعیین، و مقادیر مربوط به هرکدام از طبقات در طبقه مربوطه بر روی الگو درج شد. برای آنکه درک و خوانش الگوی ساختار میدان آموزش راحت‌تر امکان‌پذیر باشد، در ترسیم آن سعی شد که برای هرکدام از متغیرهای سرمایه فرهنگی و اقتصادی از حرف اول لاتین آن‌ها استفاده شود. بنابراین سرمایه فرهنگی با حرف C و سرمایه اقتصادی با حرف E نشان داده شده است. همچنین سطح طبقات کم، متوسط، و زیاد نیز به ترتیب با مقادیر ۱، ۲، و ۳ در کنار علامت اختصاری سرمایه فرهنگی و اقتصادی در هرکدام از طبقات یا خانه‌های نمودار نشان داده

شده است. برای مثال، علامت C1 در یکی از طبقات نمودار بیانگر آن است که میزان سرمایه فرهنگی عاملان اجتماعی در آن طبقه ضعیف یا کم است. یا علامت E3 نشان می دهد که میزان سرمایه اقتصادی عاملان اجتماعی در آن طبقه زیاد است.

با توجه به آنکه در الگوی بردیویی شاهد تداخل محور افقی (سرمایه فرهنگی) و محور عمودی (سرمایه اقتصادی) هستیم، هرکدام از طبقات دارای حجم و ترکیب متفاوتی از سرمایه اقتصادی و فرهنگی هستند. برای مثال، در ستون سمت چپ در خانه اول (از بالا به پایین) علامت $E3 C1 = EC4$ درج شده است. این بدان معناست که به لحاظ ترکیب سرمایه، عاملان اجتماعی که در این جایگاه یا طبقه قرار دارند دارای دو شکل سرمایه اقتصادی و سرمایه فرهنگی هستند، اما مقدار سرمایه اقتصادی و فرهنگی آن‌ها متفاوت است؛ به طوری که سرمایه اقتصادی آن‌ها (در یک طیف سه درجه ۱ تا ۳) برابر با مقدار ۳ یا سطح زیاد است (E3) و مقدار سرمایه فرهنگی آن‌ها برابر با ۱ یا سطح کم است (C1). به لحاظ حجم سرمایه نیز (یعنی مجموع سرمایه اقتصادی و فرهنگی با یکدیگر) مقدار حجم سرمایه عاملان اجتماعی حاضر در این جایگاه (در یک مقیاس سه درجه ۲ تا ۶) برابر با ۴ یا سطح متوسط است (EC4)؛ یعنی این عاملان دارای سرمایه اقتصادی/فرهنگی متوسطی هستند.

شکل شماره (۱): الگوی ساختار زیرمیدان تولید آموزش

پس از تعیین جایگاه عاملان اجتماعی بر روی الگوی بوردیویی، حجم و ترکیب سرمایه در هرکدام از جایگاه‌ها یا طبقات مشخص شد. برای تعیین حجم کلی سرمایه عاملان اجتماعی در میدان آموزش از مجموع سرمایه فرهنگی و اقتصادی استفاده شد. با توجه به این فرمول، مقدار حجم سرمایه عاملان اجتماعی در میدان آموزش از مقدار ۲ تا ۶ متغیر است. مقدار ۲ مربوط به عاملانی است که مقدار سرمایه فرهنگی و اقتصادی آن‌ها ضعیف بوده است و مقدار ۶ مربوط به عاملانی است که مقدار سرمایه فرهنگی و اقتصادی آن‌ها زیاد بوده است. بررسی الگوی بوردیویی بیانگر آن است که در میدان آموزش به لحاظ حجم سرمایه، عاملان اجتماعی را می‌توان در پنج طبقه متفاوت دسته‌بندی کرد که هرکدام از این طبقات نیز به لحاظ ترکیب سرمایه متفاوت هستند.

جدول شماره (۸): طبقات ساختار زیرمیدان تولید آموزش (بر اساس میانگین)

طبقه	مقدار سرمایه اقتصادی	مقدار سرمایه فرهنگی	حجم کلی سرمایه	فراوانی به تفکیک	فراوانی کلی
اول	۳	۳	۶	۶	۶
دوم	۲	۳	۵	۲۲ ۱۷	۳۹
سوم	۲	۱	۴	۹۵ ۱۷	۱۱۸
چهارم	۲	۱	۳	۶ ۸۲	۱۳۹
پنجم	۱	۱	۲	۵۷ ۶۴	۶۴

علاوه بر تفکیک طبقات بر اساس حجم و ترکیب سرمایه، برای هرکدام از طبقات عناوینی نیز انتخاب شدند که به لحاظ اجتماعی بیانگر حجم و ترکیب سرمایه عاملان اجتماعی و طبقات آن‌ها در میدان آموزش است. با توجه به آنکه مقادیر حجم کلی سرمایه بین مقدار گسسته ۲ تا ۶ متغیر است، طبقاتی که حجم کلی سرمایه آن‌ها (سرمایه

اقتصادی و سرمایه فرهنگی) مقدار ۶ است «طبقه بالا»، طبقاتی که حجم کلی سرمایه آن‌ها مقدار ۲ است «طبقه پایین»، طبقاتی که حجم کلی سرمایه آن‌ها مقدار ۴ بودند طبقه «متوسط متوسط»، و طبقاتی که حجم کلی سرمایه آن‌ها به ترتیب مقادیر ۳ و ۵ هستند طبقات «متوسط پایین» و «متوسط بالا» نام‌گذاری شدند. نتایج به دست آمده از الگوی بوردیویی نشان می‌دهد که به لحاظ حجم و ترکیب ساختار تولید میدان آموزش از پنج طبقه اصلی تشکیل شده است که هرکدام تعدادی خاص از عاملان اجتماعی را در خود جای داده‌اند. با توجه به نتایج به دست آمده، در جمعیت مورد بررسی، ۶ نفر در طبقه بالا، ۳۹ نفر در طبقه متوسط بالا، ۱۱۸ نفر در طبقه متوسط متوسط، ۱۳۹ نفر در طبقه متوسط پایین و ۶۴ نفر در طبقه پایین قرار دارند.

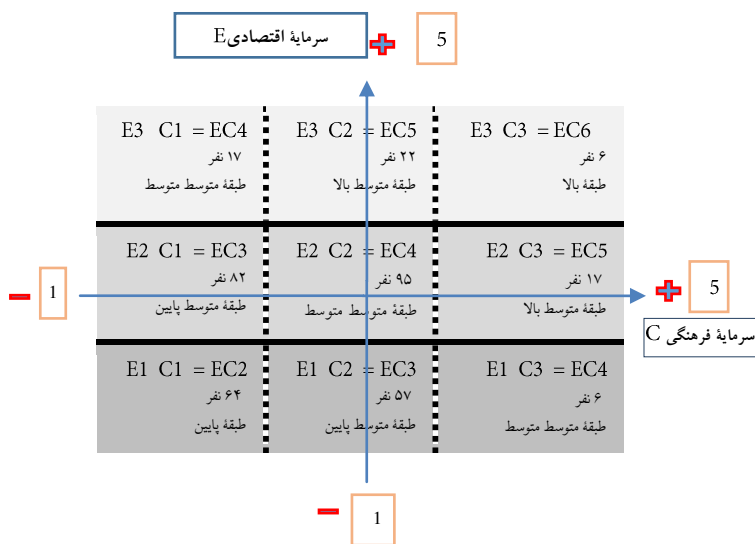
جدول شماره (۹): عناوین طبقات ساختار زیرمیدان تولید آموزش

طبقه	حجم کلی سرمایه فرهنگی / اقتصادی بر اساس میانگین	عنوان طبقه	فراوانی کلی	درصد فراوانی
اول	۶	طبقه بالا	۶	۱/۶
دوم	۵	طبقه متوسط بالا	۳۹	۹
سوم	۴	طبقه متوسط متوسط	۱۱۸	۳۳/۱
چهارم	۳	طبقه متوسط پایین	۱۳۹	۳۸/۶
پنجم	۲	طبقه پایین	۶۴	۱۷/۷

نتایج به دست آمده از ساختار میدان تولید آموزش بیانگر آن است که ۱/۶ درصد معلمان در طبقات بالا، ۹ درصد در طبقه متوسط بالا، ۳۳/۱ درصد در طبقه متوسط متوسط، ۳۸/۶ درصد در طبقه متوسط پایین، و ۱۷/۷ درصد در طبقه پایین قرار دارند. این نتیجه نشان می‌دهد که بیشترین جمعیت معلمان به ترتیب در طبقات متوسط پایین، متوسط متوسط و متوسط بالا قرار دارند. به عبارت دیگر، حدود ۸۰/۷ درصد در طبقات متوسط قرار دارند و فقط ۱۹/۳ درصد در طبقات بالا و پایین (۱/۶ درصد در طبقات بالا و ۱۷/۷ درصد در طبقات پایین) قرار دارند. این نتیجه نشان می‌دهد که وضعیت طبقات اجتماعی در میدان تولید آموزش، به لحاظ حجم و ترکیب سرمایه، مشابه یکدیگر است و تفاوت و

نابرابری شدیدی بین طبقات و عاملان اجتماعی میدان تولید آموزش (معلمان) به لحاظ حجم و ترکیب سرمایه وجود ندارد که موجبات رقابت در میدان آموزش را فراهم آورد. بنابراین، نوعی همگونی نسبی یا عدم نابرابری شدید بین طبقات در میدان تولید آموزش وجود دارد و این همگونی نسبی نشان می‌دهد که رابطه قدرت در ساختار میدان تولید آموزش بسیار ضعیف است و رابطه متضاد و نابرابر بین عاملان اجتماعی میدان تولید آموزش وجود ندارد.

شکل شماره (۲): الگوی ساختار و عناوین زیرمیدان تولید آموزش

۵-۳-۲. ساختار زیرمیدان مصرف آموزش

نتایج این بخش نشان می‌دهد دانش‌آموزانی که دارای سرمایه فرهنگی ضعیفی هستند، ۲۹/۶ درصد دارای سرمایه اقتصادی ضعیف، ۶۴/۵ درصد دارای سرمایه اقتصادی متوسط، و ۵/۹ درصد دارای سرمایه اقتصادی زیادی هستند. نتیجه این سطح بیانگر آن است که دانش‌آموزان دارای سرمایه فرهنگی ضعیف، عموماً سرمایه اقتصادی متوسطی دارند. نتایج سطر دوم بیانگر آن است که دانش‌آموزانی که دارای سرمایه فرهنگی متوسط هستند ۱۴/۳ درصد دارای سرمایه اقتصادی ضعیف، ۶۷/۶ درصد دارای سرمایه اقتصادی متوسط، و ۱۸/۱ درصد دارای

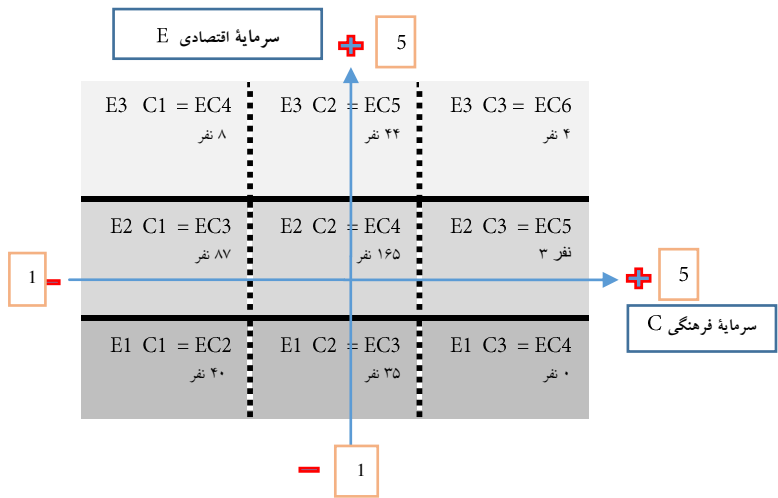
سرمایه اقتصادی بالایی هستند. نتیجه این سطر نیز بیانگر آن است که دانش‌آموزان دارای سرمایه فرهنگی متوسط، عموماً سرمایه اقتصادی متوسطی دارند. در نهایت، نتایج سطر سوم بیانگر آن است که دانش‌آموزان دارای سرمایه فرهنگی زیاد، ۴۲/۹ درصد دارای سرمایه اقتصادی متوسط، و ۵۷/۱ درصد دارای سرمایه اقتصادی زیاد هستند.

جدول شماره (۱۰): نتایج توصیفی ساختار زیرمیدان مصرف آموزش

متغیر	سرمایه اقتصادی							
	ضعیف		متوسط		زیاد		جمع	
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
ضعیف	۲۹/۶	۴۰	۶۴/۵	۸	۵/۹	۱۳۵	۱۰۰	
متوسط	۱۴/۳	۳۵	۶۷/۶	۴۴	۱۸/۱	۲۴۴	۱۰۰	
زیاد	۰	۰	۴۲/۹	۴	۵۷/۱	۷	۱۰۰	

بعد از توصیف سطوح دو متغیر سرمایه فرهنگی و سرمایه اقتصادی دانش‌آموزان بر اساس جدول متقاطع، جایگاه هرکدام از طبقات و مقادیر آن بر روی الگوی بوردیویی تعیین شد.

شکل شماره (۳): الگوی ساختار زیرمیدان مصرف آموزش

بررسی الگوی بوردیویی بیانگر آن است که در میدان آموزش به لحاظ حجم سرمایه، عاملان اجتماعی را می توان در پنج طبقه متفاوت دسته بندی کرد که هرکدام از این طبقات نیز به لحاظ ترکیب سرمایه متفاوت هستند.

جدول شماره (۱۱): طبقات ساختار میدان مصرف آموزش

طبقه	مقدار سرمایه اقتصادی بر اساس میانگین	مقدار سرمایه فرهنگی بر اساس معیار میانگین	حجم کلی سرمایه بر اساس میانگین	فراوانی به تفکیک	فراوانی کلی
اول	۳	۳	۶	۴	۴
دوم	۲	۳	۵	۴۴	۴۷
سوم	۲	۲	۴	۱۶۵	۱۷۳
چهارم	۲	۱	۳	۸	۱۲۲
پنجم	۱	۲	۲	۳۵	۴۰

مطالعات میان رشته ای در علوم انسانی

۵۶

دوره ۱۱، شماره ۲
بهار ۱۳۹۸
پیاپی ۴۲

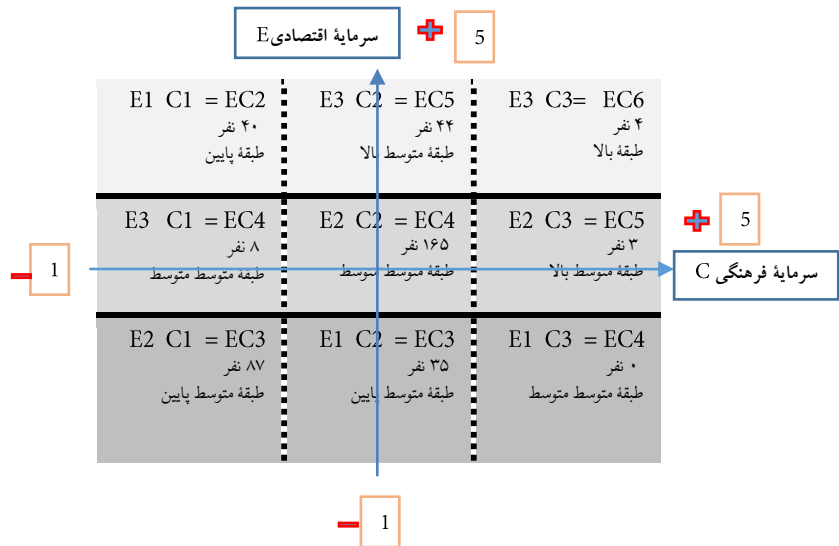
نتایج به دست آمده بیانگر آن است که به لحاظ حجم و ترکیب، ساختار تولید میدان آموزش از پنج طبقه اصلی تشکیل شده است که هرکدام تعداد خاصی از عاملان اجتماعی را شامل می شوند. به طوری که در جمعیت مورد بررسی، ۴ نفر در طبقه بالا، ۴۷ نفر در طبقه متوسط بالا، ۱۷۳ نفر در طبقه متوسط، ۱۲۲ نفر در طبقه متوسط پایین و ۴۰ نفر در طبقه پایین قرار دارند.

جدول شماره (۱۲): عناوین طبقات ساختار زیرمیدان مصرف آموزش

طبقه	حجم کلی سرمایه فرهنگی/ اقتصادی	عنوان طبقه	فراوانی کلی	درصد فراوانی
اول	۶	طبقه بالا	۴	۱/۱
دوم	۵	طبقه متوسط بالا	۴۷	۱۲/۲
سوم	۴	طبقه متوسط متوسط	۱۷۳	۴۴/۸
چهارم	۳	طبقه متوسط پایین	۱۲۲	۳۱/۶
پنجم	۲	طبقه پایین	۴۰	۱۰/۳

نتایج به‌دست‌آمده از ساختار میدان مصرف آموزش بیانگر آن است که ۱/۱ درصد دانش‌آموزان در طبقات بالا، ۱۲/۲ درصد در طبقه متوسط بالا، ۴۴/۸ درصد در طبقه متوسط متوسط، ۳۱/۶ درصد در طبقه متوسط پایین، و ۱۰/۳ درصد در طبقه پایین قرار دارند. این نتیجه نشان می‌دهد که بیشترین جمعیت دانش‌آموزان به ترتیب در طبقات متوسط پایین، متوسط متوسط و متوسط بالا قرار دارند. به عبارت دیگر، حدود ۸۸/۶ درصد در طبقات متوسط، و فقط ۱۱/۴ درصد در طبقات بالا و پایین (۱/۱ درصد در طبقات بالا و ۱۰/۳ درصد در طبقات پایین) قرار دارند. این نتیجه نشان می‌دهد که وضعیت طبقات اجتماعی در میدان مصرف آموزش، به لحاظ حجم و ترکیب سرمایه، مشابه یکدیگر است و تفاوت و نابرابری شدیدی بین طبقات میدان مصرف آموزش به لحاظ حجم و ترکیب سرمایه وجود ندارد که موجبات رقابت در میدان آموزش را فراهم آورد. بنابراین نوعی همگونی نسبی یا عدم نابرابری شدید بین طبقات در میدان مصرف آموزش وجود دارد و این همگونی نسبی نشان می‌دهد رابطه قدرت در ساختار میدان مصرف آموزش بسیار ضعیف است و رابطه متضاد و نابرابر بین عوامل اجتماعی میدان مصرف آموزش وجود ندارد.

شکل شماره ۴. مدل ساختار و عناوین زیرمیدان مصرف آموزش

۶. بحث و نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر به منظور تحلیل ساختار میدان آموزش، چارچوب مفهومی تحقیق مبتنی بر دیدگاه بوردیو و منابع تجربی مرتبط با آن تنظیم، و بر مبنای آن سؤالات اصلی تحقیق تدوین و بررسی شدند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که در میدان تولید آموزش از یک‌سو، میزان برخورداری معلمان از سرمایه اقتصادی پایین‌تر از سطح متوسط قرار دارد و از سوی دیگر، وضعیت سرمایه فرهنگی معلمان نیز چندان مناسب نیست و پایین‌تر از سطح متوسط است. به طوری که میزان بهره‌مندی معلمان از دانش، توانایی درک مطلب و مهارت‌های آموزشی، هنری، ادبی، و فرهنگی؛ برخورداری از مدارک تحصیلی و مدارک آموزشی، فرهنگی، ورزشی، هنری، و مدارک درون‌سازمانی از قبیل گواهی‌های ضمن خدمت و گواهی‌های همایشی؛ مالکیت کالاهای فرهنگی از قبیل کتاب‌های درسی و غیردرسی، دایرة‌المعارف، کتاب‌های نایاب، فرهنگ لغت، منابع کمک آموزشی، صنایع دستی، آثار فرهنگی-هنری باارزش (مانند تابلوهای هنری)، چاپ مقالات داخلی و خارجی، تألیف کتاب، داشتن ابتکارات، و انجام طرح‌های پژوهشی و اقدام‌پژوهی؛ در سطح متوسط به پایینی است. البته گفتنی است که نتایج به‌دست‌آمده از وضعیت ابعاد سرمایه فرهنگی معلمان در میدان تولید آموزش بیانگر آن است که میزان برخورداری معلمان از ابعاد سرمایه فرهنگی متفاوت است. به طوری که میزان سرمایه فرهنگی تجسم‌یافته و سرمایه فرهنگی عینیت‌یافته معلمان در سطحی پایین‌تر از متوسط قرار دارد، اما میزان برخورداری آن‌ها از سرمایه فرهنگی نهادی در سطحی متوسط است.

نتایج زیر میدان مصرف نیز بیانگر آن است که از یک‌سو، میزان برخورداری دانش‌آموزان از سرمایه اقتصادی در سطح متوسط و متوسط به پایین است و از سوی دیگر، میزان سرمایه فرهنگی آن‌ها پایین‌تر از سطح متوسط قرار دارد. به عبارت دیگر، میزان برخورداری دانش‌آموزان از دانش، توانایی درک مطلب و مهارت‌های آموزشی، هنری، ادبی، و فرهنگی؛ بهره‌مندی از مدارک آموزشی، فرهنگی، ورزشی و هنری؛ مالکیت کالاهای فرهنگی از قبیل کتاب‌های درسی و غیردرسی، فرهنگ لغت، منابع کمک‌آموزشی و صنایع دستی، آثار فرهنگی-هنری باارزش (مانند تابلوهای هنری) و تألیف آثار نمایشگاهی؛ در

سطح متوسط به پایین است. البته گفتنی است نتایج به دست آمده از وضعیت ابعاد سرمایه فرهنگی در میدان مصرف نشان می دهد که میزان برخورداری دانش آموزان از ابعاد سرمایه فرهنگی متفاوت است. به طوری که میزان سرمایه فرهنگی نهادی و سرمایه فرهنگی عینیت یافته دانش آموزان در سطح متوسط به پایین است، اما میزان برخورداری آن ها از میزان سرمایه فرهنگی تجسم یافته در سطح متوسطی قرار دارد. نتیجه مذکور از آنجا که نشان می دهد جایگاه اجتماعی معلمان به لحاظ سرمایه فرهنگی در سطح متوسط و بر اساس سرمایه اقتصادی در سطح متوسط به پایین است، مؤید نتایج تحقیق علی بابایی، هاشمی، و تیموری (۱۳۹۶) است.

نتایج تعیین ساختار میدان نیز بیانگر آن است که در میدان آموزش (زیرمیدان های تولید و مصرف) به لحاظ حجم سرمایه، عاملان اجتماعی (معلمان و دانش آموزان) را می توان در پنج طبقه متفاوت دسته بندی کرد که هرکدام از این طبقات نیز به لحاظ ترکیب سرمایه متفاوت هستند و عبارت اند از: طبقه بالا، متوسط بالا، متوسط متوسط، متوسط پایین و پایین. نتایج توصیفی این طبقات نشان می دهد که بیشتر از ۷۰ درصد جمعیت (چه در زیرمیدان مصرف، چه در زیرمیدان تولید) در طبقات متوسط قرار دارند. در نتیجه، وضعیت طبقات اجتماعی در میدان آموزش، به لحاظ حجم و ترکیب سرمایه، مشابه یکدیگر است و تفاوت و نابرابری شدیدی بین طبقات و عاملان اجتماعی میدان آموزش به لحاظ حجم و ترکیب سرمایه وجود ندارد که موجبات رقابت در میدان آموزش را فراهم آورد. بنابراین نوعی همگونی نسبی یا عدم نابرابری شدید بین طبقات در میدان آموزش وجود دارد و این همگونی نسبی نشان می دهد رابطه قدرت در ساختار میدان آموزش بسیار ضعیف است و رابطه متضاد و نابرابر بین عاملان اجتماعی میدان آموزش وجود ندارد.

بنابراین یکی از چالش های میدان آموزش که کارآمدی آن را نیز با مشکل مواجه ساخته است، ساختار نسبتاً همگون میدان آموزش (چه در زیرمیدان تولید، چه در زیرمیدان مصرف) است، زیرا همگونی نسبی ساختار میدان آموزش زمینه های رقابت عاملان اجتماعی در میدان آموزش را به منظور دستیابی به سرمایه فرهنگی به مثابه هدف اصلی میدان، فراهم نمی آورد و این امر موجب می شود که میدان پویایی و در نهایت کارآمدی لازم

را نداشته باشد. با توجه به آنکه ساختار میدان، کارایی میدان را تحت تأثیر قرار داده است، ضروری است که به آن توجه شود و در راستای اصلاح آن برنامه‌ریزی‌های گسترده‌ای صورت گیرد. در غیراین صورت، میدان آموزش با چالش‌های بیشتری مواجه خواهد شد و با توجه به آنکه این میدان نقشی مهم در ارتقای شاخص توسعه انسانی دارد، فرایند دستیابی به توسعه نیز مختل خواهد شد.

مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی

۶۰

دوره ۱۱، شماره ۲
بهار ۱۳۹۸
پیاپی ۴۲

منابع

- آروین، بهاره (۱۳۹۰). بررسی انتقادی فرایندهای تولید علوم اجتماعی در ایران (رساله دکتری جامعه‌شناسی). دانشگاه تهران، تهران، ایران.
- بورديو، پير (۱۳۷۵). جامعه‌شناسی و ادبیات؛ آموزش عاطفی فلوربر (مترجم: یوسف ابادری). فصلنامه ارغنون، ۳(۱۰ و ۹)، ۷۶-۱۱۲. (تاریخ اصل اثر ۱۹۸۶)
- بورديو، پير (۱۳۸۶). علم علم و تأمل‌پذیری (مترجم: یحیی امامی). تهران: مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور. (تاریخ اصل اثر ۲۰۰۴)
- بورديو، پير (۱۳۸۸). درسی درباره درس (مترجم: ناصر فکوهی). تهران: نشر نی. (تاریخ اصل اثر ۱۹۸۲)
- بورديو، پير (۱۳۹۰). نظریه کنش؛ دلایل عملی و انتخاب عقلانی (مترجم: مرتضی مردیها). تهران: نقش و نگار. (تاریخ اصل اثر ۱۹۹۲)
- بورديو، پير (۱۳۹۱). تمایز؛ نقد اجتماعی قضاوت‌های ذوقی (مترجم: حسن چاوشیان). تهران: نشر ثالث. (تاریخ اصل اثر ۱۹۸۴)
- ترنر، جان‌اتان، اچ. (۱۳۹۴). نظریه‌های نوین جامعه‌شناختی (مترجم: علی اصغر مقدس و مریم سروش). تهران: انتشارات جامعه‌شناسان. (تاریخ اصل اثر ۲۰۱۳)
- شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). سند تحول بنیادین آموزش و پرورش. تهران: دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی.
- علی‌بابایی، یحیی؛ هاشمی، سیدضیاء؛ تیموری، محمود (۱۳۹۶). تحلیل و واکاوی روند شکل‌گیری سرمایه فرهنگی معلمان در میدان آموزش و پرورش ایران. ۳(۱۰)، ۲۶-۱.
- غیاثوند، احمد (۱۳۸۷). کاربرد آمار و نرم‌افزار SPSS. تهران: نشر لویه.
- قادرزاده، امید؛ محمدی، فردین؛ و محمدی، حسین (۱۳۹۶). جوانان و روابط پیش از ازدواج؛ مطالعه کیفی زمینه‌ها، تعاملات و پیامدهای آن. راهبرد فرهنگ، ۱۰(۳۸)، ۴۰-۷.
- قادرزاده، امید؛ و فرجی، سیروان (۱۳۹۳). تحلیل تجربه‌های معلمان از دو شغله بودن؛ مطالعه کیفی دلایل و پیامدها. فصلنامه راهبرد فرهنگ، ۷(۲۶)، ۱۱۹-۱۴۷.
- کمالی، افسانه؛ و خاوری، زهرا (۱۳۹۱). بررسی عوامل مؤثر بر تفکر انتقادی در بین دانش‌آموزان متوسطه شهر مشهد. مجله جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، ۱(۱)، ۱۸۹-۱۵۹.
- گرنفل، مایکل (۱۳۸۹). مفاهیم کلیدی پیر بورديو (مترجم: محمد مهدی لیبی). تهران: نشر افکار. (تاریخ اصل اثر ۲۰۰۸)

محمدی، جمال؛ محمدی، فردین؛ و سلیمانزاده، زهراسادات (۱۳۹۱). تبیین جامعه‌شناختی رابطه سرمایه فرهنگی/اجتماعی و اثربخشی آموزشی معلمان. *مطالعات جامعه‌شناختی*. ۱۹ (۱)، ۱۸۷-۲۲۱.

منصورفر، کریم (۱۳۹۱). روش‌های پیشرفته آماری همراه با برنامه‌های کامپیوتری. تهران: دانشگاه تهران.

Bottero, W., & Crossley, N. (2011). Worlds, fields and network: Becker, Bourdieu, and structures of social relations. *Cultural Sociology*, 5 (1), 99-119. doi: 10.1177/1749975510389726

Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In J.C. Richardson (Ed.), *Handbook of theory and research for sociology of education* (pp. 241-258). New York: Greenwood Press.

Bourdieu, P., & Passeron, J. (1990). *Reproduction in education society and culture*. Sage publication.

Cheng, S. T., & Kaplowitz, S. A. (2016). Family economic status, cultural capital and academic achievement: the case Taiwan. *International Journal of Educational development*, 49, 271-278. doi: 10.1016/j.ijedudev.2016.04.002

Dumais, S., & Ward, A. (2002). Dumais, S., & Ward, A. (2002). Cultural Capital and First-Generation College Success. *Poetics*, 38(3), 245-265. doi: 10.1016/j.poetic.2009.11.011

Friedland, R. (2009). The endless fields of Pierre Bourdieu. *Organization articles*, 16(6), 887-917. doi: 10.1177/1350508409341115

Griller, R. (1996). The Return of the subject? The methodology of Pierre Bourdieu. *Critical Sociology*, 22 (1), 3-28. doi: 10.1177/089692059602200101

Herd, N. (2013). Bourdieu and the fields of art in Australia: On the functioning of the worlds. *Journal of Sociology*, 49(2-3), 373-384. doi: 10.1177/1440783313481553

Khodeday, E., & Natanzi, M. (2012). Designing and validating a scale measuring cultural capital of Iranian university students majoring in English. *Theory and practice in language studies*, 2 (8), 1627-1634. doi:10.4304/tpls.2.8.1627-1634

Kitchen, P.J., & Howe, D. (2013). How can the social theory of Pierre Bourdieu assist sport management research? *Sport Management Review*, 16, 123- 134. doi: 10.1016/j.smr.2012.09.003

Kloot, B. (2009). Explaining the value of Bourdieu's framework in the context of institutional change. *Studies in Higher Education*, 34(4), 469-481. doi: 10.1080/03075070902772034

Kloot, B. (2015). A historical analysis of academic development using the theoretical lens of Pierre Bourdieu. *British Journal of Sociology of Education*, 36(6), 958-976. doi: 10.1080/01425692.2013.868785

Kosutic, I. (2017). The role of cultural capital in higher education access and institutional choice. *C.E.P.S Journal*, 7(1), 150-170.

مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی

۶۲

دوره ۱۱، شماره ۲

بهار ۱۳۹۸

پیاپی ۴۲

- Lessard, C., Contandriopoulos, A., & Beaulian, D. (2010). The role (or note) of economic evaluation at the micro level: Can Bourdieu's theory provide away forward for clinical decision -making? *Social Science & Medicine*, 70, 1984-1956. doi: 10.1186/1471-2296-10-15
- Levien, M. (2015). Social Capital as obstacle to Devevelopment Brokering land, norms, and trust in rural India. *World Devevelopment*, 74, 77-92. doi: 10.1016/j.worlddev.2015.04.012
- Martin, J. L. (2003). What is field theory? *American Journal of Sociology*, 109 (1), 1-49. doi.org/10.1086/375201
- Mollegaard, S., & Jager, M. M. (2015). The effect of grand parent's economic cultural and social capital on grand childrens educational success. *Research in Social Stratification and Mobility*, 42, 11-19.
- Savage, M., & Siva, E. B. (2013). Field Analysis in cultural sociology. *Cultural Sociology*, 7 (2), 111- 126. doi: 10.1177/1749975512473992
- Soutghgate, D. E. (2013). Family capital: A Determinant of supplementary education in 17 nations. *Intrnational Perspectives on Education and Society*, 22, 245-258. doi: 10.1108/S1479-3679(2013)0000022012
- Tramonte, L., & Willms, D. (2010). Cultural capital and its effects on education outcoms. *Economic of Education Review*, 29 (2), 200-213. doi: 10.1016/j.econedurev.2009.06.003
- Wang, H., & Wang, J. (2017). The effect of habitus and capital on adoption behavior of E-commerce information system: an investigation of digital immigrants. *Open Journal of Social Sciences*, 5, 110- 159. doi: 10.4236/jss.2017.54015
- Weininger, E., & lareau, A. (2005). *Cultural capital, theory and society*.32, 105-104. doi: 10.1007/1-4020-2589-0_6
- Yamamoto, Y., & Brinton, M. C. (2010). Cultural capital in East Asian educational systems: the case of Japan. *Sociology of Education*, 83 (1), 67-83. doi: 0.1177/0038040709356567